

SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI

EGYETEM

KONFERENCIA

február 3-4-5.

SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
TUDOMÁNYOS DIÁKKÖREINEK KONFERENCIÁJA

AZ ELŐADÁSOK KIVONATAI
ELHANGZÁSI SORRENDEN

1 9 7 7
II. 3-4-5.

VELESZÜLETETT ANYAGCSEREZAVAROK VIZSGÁLATA EGÉSZSÉGÜGYI
GYERMEKOTTHONBAN

Kürti Sándor
SZOTE Gyermekklinika

Vizsgálataink célja az aminoacidaemiák és bizonyos raktár- vagy tárolási betegségek - mucopolysaccharidosis, mucopolipidosis, glycoprotein raktárbetegségek és a metachromatikus leukodystrophia - felkutatása mentálisan retardált közösségben.

Jelen előadásunkban a munkaprogramunk első részében elvégzett szűrővizsgálati eredményeinkről számolunk be. Vizsgálatainkat - 100 beteg esetében - szérumból és 24 órás gyűjtött vizeletből végeztük el. Munkánk során a következő módszereket alkalmaztuk: szérum aminosav-, vizelet oligosaccharid kromatográfia, vizeletből az u.n. retardációs tesztek, vizeleti 8ssz-mukopoliszaharid meghatározás, szérum aril-szulfatáz-A aktivitás mérés és a Clinitest próba a vizelet redukáló képességének kimutatására. Az elvégzett vizsgálat eredményeként egy gyermeknél magas arilszulfatáz-A aktivitást találtunk, ami a mucopolipidosis gyanúját veti fel, 8t betegnél az oligosaccharid kromatogram glycoprotein raktárbetegségre enged következtetni. Magas mukopoliszaharid Uri-tést több gyermeknél találtunk.

Ezen gyermekek célzott laboratóriumi, ill. klinikai kivizsgálása munkánk következő részét képezi.

Témavezető: Dr. Havass Zoltán tud. mts.

Felelős kiadó: SZOTE Rektora
Összeállításért felel: Dr. Minker Emil
egyetemi tanár a SZOTE TDK elnöke
Készült 510 példányban, 5,75 / A/5 / iv terjedelemben
SZOTE Kvt./Soksz. 49/1977. sz.

A RETRACTIO VIZSGÁLATA GYERMEKKORBAN

Timár Erzsébet

SZOTE Gyermekklinika

Az alvadék retractiójának vizsgálatára Benthau módszerét alkalmaztuk. Ezzel a jelenség időbeli lefolyása is megfigyelhető volt. A vizsgálati rendszerben a thrombinnal alvasztott plasma 3 óra múlva 99 %-ot meghaladó, gyakorlatilag teljes retractiót mutat egészségesekben.

A retractiót befolyásoló tényezők közül a thrombocyta-szám, a Ca^{++} , fibrinogen, NaCl-koncentráció és a pH hatását vizsgáltuk. A thrombocyta-számmal az ismert összefüggést lehetett kimutatni. A Ca^{++} és a fibrinogenszint emelése a retractiót gátolta. A pH, de különösen a NaCl-koncentráció tekintetében optimumot lehetett megállapítani, melytől eltérő értékek esetében relativ, illetve teljes gátlás mutatkozott. Kóros serum ultrafiltratuma ugyancsak gátolta a retractiót.

A retractio vizsgálatát elsősorban haematologiai betegségekben végeztük. A módszer gyermek betegeken is jól alkalmazhatónak bizonyult.

Témavezető: Dr. Virág István egyetemi adjunktus

FIZIKAI MEGTERHELÉSSSEL KIVÁLTOTT BRONCHUSREAKCIÓ VIZSGÁLATA
GYERMEKEKBEN

Varga Tamás, Hegedűs Gyula

SZOTE Gyermekklinika

Asthmásokban a fizikai terhelés /lépcsőjárás, futás stb./ bronchusreakciót /fulladást/ vált ki. Ennek objektív módon való reprodukálására, a fizikai megterheléssel kiváltott bronchusreakció /exercise induced asthma: EIA/ kimutására az irodalmi adatok szerint légzésfunkciós vizsgálómódszerek /tachographia, vérgázanalízis/ használatosak.

A klinikán kidolgozott capnographiás módszert használtuk fel az EIA mérésére. Medicor kerékpár-ergométeren 1,5-2 W/kg terhelést végeztünk 6 percen át. Terhelés alatt és után - a pulsus rendeződéséig, legalább 20 perc - percenként regisztráltuk a capnographiás görbét és a pulzust. A capnogramot Murányi és Szekeres módszere szerint, számítógéppel értékeltük. A terhelés megkezdése előtt és közvetlenül utána légzésfunkciós méréseket végeztünk /VC, FEV, FEV₁, Tiffeneau-index, peak flow meghatározás/.

Eljárásunkkal 6-14 éves gyermekeket vizsgáltunk. 14 asthmás és 9 kontroll gyermek vizsgálati eredményei alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a capnographiás módszer a légzésfunkciós, értékelésnél lényegesen érzékenyebb. A capnographiás EIA segítségével elkülöníthető az asthmás gyermekek azon csoportja, akiket nem kell eltiltani a mozgástól.

Témavezető: Dr. Murányi László tud. tanácsadó

A BULBUSNYÁLKÁRHÁRTYA HISTOCHEMIAI VIZSGÁLATA NYOMBÉLFÉKELYES BETEGEKEN

Nagy Erzsébet
I. Belgyógyászati Klinika

A vizsgálatokhoz panendoskoppal nyert 31 aktiv duodenum fekélyes beteg ulcustól távolesó bulbusi nyálkahártyáját értékelte. Kontrollként 31 biztosan nem ulcusos, dyspepsiás panaszokkal kezelt beteg bulbusnyálkahártyája állt rendelkezésre. Idült nem spec. duodenitis súlyos formája mindkét csoportban elig fordult elő. Az enyhe és közepes foku gyulladást ulcusosokban jóval gyakrabban észlelte, mint a kontroll betegekben. Az enterocyták cytoplasmájában a nem-spec.esterase aktivitás ulcusosokban már enyhe gyulladás esetén csökkent, a kontroll csoportban ugyanezt a jelenséget nem észlelte. Az alk.phosphatase aktivitás ulcusosokban, enyhe gyulladásban mérsékeltén, közepes foku duodenitisben jelentősen csökkent. A kontroll csoportban az enzyaktivitás csak súlyos gyulladás kapcsán tűnt el. Az enterocyták relaxinén, a mikrovillusok mentén a kontroll csoportban a sav. phosphatase aktivitás mérsékelt pozitivitást mutatott. Ugyanez ulcusosokban jelentősen csökkent. A lamina propriában viszont a sav.phosphatase aktivitás mindkét csoportban a gyulladás mértékével csaknem párhuzamosan fokozódott. Ulcusosokban az enzymsökkenés aránya nem azonos a gyulladás fokaival, azt meghaladja.

Témavezető oktató: dr.Karácsony Gizella

PENTAGASTRIN KONCENTRÁCIÓ MÉRÉSE PATKÁNY TEST- MEDVEIBEN RADIOIMMUNOASSAYVEL

Hemák Géza - Holzinger Gábor
I. Belgyógyászati Klinika

A szerzők vegyes törzsu him nyulakat immunizáltak human serum albuminhoz kapcsolt pentagastrinnal. /pentagastrin = gastrin C terminális pentapeptid amid/

Vizsgálták az immunserumok fajlagosságát synthetikus human gastrin 1 - 17 és cholecystokinin C-terminális oktapeptidjével szemben. A pentagastrinnal szemben nagymértékben fajlagos immunserumok segítségével radioimmunoassayt dolgoztak ki a pentagastrin testnedvekben történő mérésére.

200 g átlagsúlyu, him, Wistar patkányoknak 50 ug pentagastrint adtak intravénásan. Mérték a különböző időpontokban vett serum, epe és vizelet minták immunreaktiv pentagastrin tartalmát.

A patkány vérkeringésébe juttatott pentagastrin igen gyorsan eliminálódik a keringésből. Legnagyobb része változatlan formában kiválasztódik az epével, a vizelettel csak kisebb mennyiségű immunreaktiv pentagastrin ürül.

Témavezető oktató: Dr. Varga László

GLUCAGON HATÁSA A GLUCOZ FELSZÍVÓDÁSRA ÉS TRANS-
INTESTINÁLIS TRANSPORTRA KUTYA IZOLÁLT JEJUNUMÁBAN

Szántó Ferenc - Kozma Anna
I. Belgyógyászati Klinika

Isotóniás glukoze felszívódását és transintestinális transportját 24 óráig éheztetett kutyákon izolált jejunumkaca preparátum segítségével vizsgálták. A cukoroldatot három egymás utáni 15 perces periódusban helyezték az izolált bélszegmentumba. A bélkacson átáramló vér mennyiségének, glukoze koncentrációjának és a periódus végén a bélszakaszból visszanyert cukor mennyiségének ismeretében meghatározták minden egyes periódusban a felszívódott és a serosa oldalra transportált glukoze mennyiségét. Kísérleteik második részében azonos körülmények közt vizsgálták vasoaktiv anyag - glucagon - hatását a glukoze felszívódására, transportjára, az izolált bélkaca vérátáramlására. Megfigyelésük szerint kis dózis glucagon intraarteriális alkalmazásakor az áramlás enyhe fokú növekedésén kívül jelentős eltéréseket a felszívódási és transport folyamatban nem észleltek. Nagyobb dózis esetében tapasztalt, helyenként kifejezett transportfokozódás felveti annak lehetőségét, hogy a glukoze a felszívódás során hosszabb-rövidebb ideig a bélnyálkahártyában akumulálódik.

Témavezető oktató: Dr. Várkonyi Tibor
Dr. Wittmann Tibor

SERUM B_{12} VITAMIN KONCENTRÁCIÓ MEGHATÁROZÁSÁNAK
JELENTŐSÉGE ATROPHIÁS GASTRITISBEN ÉS ANAEMIA
PERNICIOSÁBAN

Hudák János
I. Belgyógyászati Klinika

Sertés intrinsic factor /SIF/ felhasználásával új módszert dolgoztunk ki a serum B_{12} vitamin szint mérésére, mely a következő elven alapul:

A serumban lévő B_{12} vitamin SIF-el inkubálva SIF- B_{12} vitamin komplexet hoz létre. Ezt követően a rendszerhez jelzett B_{12} vitamint adva, annak kötődése a serumban lévő B_{12} vitamin koncentráció függvénye. Minél nagyobb a serum B_{12} vitamin szint, annál kevesebb jelzett B_{12} vitamin-SIF komplex tud létrejönni.

A módszer érzékenységét a PHADEBAS B_{12} Radiosorbens KIT-el /PHARMACIA/ ellenőrizte. A két módszerrel párhuzamosan vizsgált serum minták B_{12} vitamin szintje azonosnak bizonyult.

A B_{12} vitamin koncentrációját atrophias gastritis és anaemia perniciosa betegekben az intrinsic factor ellenanyag és a jelzett B_{12} vitamin felszívódási teszt /Schilling próba/ vizsgálataival együtt értékelte.

Témavezető oktató: Dr. Varga László

KONDUKTOMETRIÁS BIOASSAY HASZNÁLHATÓSÁGÁNAK
VIZSGALATA, GYOMORSAVSECRETIO VÁLTOZÁSÁNAK
REGISZTRÁLÁSÁRA

Holzinger Gábor
I. Belgyógyászati Klinika

Korábbi előadásában beszámolt a gyomornedv vezetőképessége változásának mérésén alapuló u.n. konduktometriás bioassay kivitelezéséről és a módszerrel elérhető mérési határokról.

Jelen vizsgálataiban azt igyekezett tisztázni, hogy a mérési eredményeket a gyomornedv sósevon kívüli tényezők, valamint egyéb külső körülmények mennyiben befolyásolják. E célból a vezetőképességet befolyásoló H^+ koncentráció méréssel párhuzamosan meghatározta a gyomorsecretummal ürülő Na^+ és K^+ koncentrációját is. Ezen kívül vizsgálta a vezetőképesség és a perfúziós oldat, ill. a kísérleti állat testhőmérséklete közötti összefüggést. Meghatározta az állatok vérelektrolit $[K^+, Na^+, Cl^-]$ szintjét, vérnyomását és haematokrit értékeit és ezeket is igyekezett összefüggésbe hozni a vezetőképesség változásával.

Vizsgálatai szerint a konduktometriás és bioassay érzékenysége és reprodukálhatósága szempontjából elsősorban az állat és a gyomormosó folyadék hőmérséklete a legfontosabb.

Témavezető oktató: Dr. Náfrádi József

PERFÚZIÓS TUDÓSZCINTIGRAMOK KVANTITATIV ÉRTÉKELÉSE

Fusztay Györgyi
Központi Izotópdiaosztikai Laboratórium

Radioaktív izotóppal jelzett makroaggregátum alkalmas emberben a kisvérköri perfúziós viszonyok tanulmányozására. Mozgódetektoros szcintigráfiával AP és/vagy PA irányból készített felvételekkel a tüdőrészek perfúziója leképezhető. Jelentős elváltozások esetén a kép szubjektív kiértékelése információkat szolgáltat az egyes területek perfúziójáról. Finomabb analízisre a képek szokványos értékelése sajnos nem nyújt lehetőséget.

A SZOT KIL-ben fejlesztett számítógépes software rendszer - a SEGAMS - alkalmas lyukszalagra rögzített szcintigráfiás adatok kvantitatív értékelésére. Az Országos Kardiológiai Intézet Röntgenlaboratóriuma évek óta foglalkozik szívbetegek tüdőperfúziójának szcintigráfiás vizsgálatával. Az említett kutatóhelynek eddig nem volt lehetősége az eredmények kvantitatív értékelésére. A SZOT KIL-lel megindult kooperáció keretében különböző diagnosztikus kardiológiai betegek tudószcintigramjait értékeltük a SEGAMS rendszer segítségével. Az eddigi eredmények megerősítik azt az elképzelést, hogy az egyes tüdőterületekről nyert kvantitatív adatok jelentősen több információt szolgáltatnak az adott területek perfúziójáról, mint azt a képek szubjektív értékelése során becsülni lehet.

Témavezető oktató: Dr. Csernay László

PATHOLOGIAS LYMPHOGRAMM HODGKIN KÖRBEN

Palotai Mariann
SZOTE Röntgen Klinika

A Hodgkin kór prognosisa a megfelelően megalapozott diagnosis, és az erre épülő adequat therapia függvénye.

A korai diagnosis csak komplex, jól összehangolt munka eredménye lehet. A klinikum és a szövettan mellett nélkülözhetetlen a lymphographia, mellyel az egyéb vizsgálóeljárások számára hozzáférhetetlen retroperitonealis nyirokcsomók elváltozásai is felderíthetők. A diagnosztikus laparotomia mellett ez az egyetlen módszer, mely a diagnosist, illetve az elváltozás localisálását biztosítja.

A szövettani verifikálás után legfontosabb feladat a klinikai stádiumbeosztás, és a betegség kiterjedésének megállapítása. Lymphographiával nyomon követhető a therapiás effektus is, mivel a nyirokcsomók a kontrasztanyagot kb. 1/2-1 évig tárolják.

Összehasonlító vizsgálatainkban a nagyítós technikát és a rétegvizsgálati eljárást is alkalmaztuk. A SZOTE Röntgen Klinikáján 1976 jan. 1. óta 43 lymphographiát végeztek, melyekből 17 szövettanilag is igazolt Hodgkin koros beteg volt. Közülük 7-nél találtunk hasi folyamatra utaló jeleket. Az előadás a retroperitonealis nyirokelváltozások tünettárával foglalkozik.

Témavezető oktató: Dr. Nári György tanársegéd

AZ ÁLLKAPOCSSZÍVÜLET ULTRAHANGOS VIZSGÁLATA

Sztankó Attila

Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Az állkapocsizület dysfunctióval járó betegségében a diagnosis felállítását és a therapiás terv elkészítését segíti az izületi fejecs és az izvápa functio közbeni viszonyának ismerete. A statikus RTG vizsgálat az izület működésének elemzéséhez nem elegendő, a röntgenkinematográfia viszont túlzottan nagy sugárterhelésnek teszi ki a beteget.

Szakirodalmi adatok alapján a kétdimenziós ultrahangvizsgálat segítséget nyújthat az izület működésének pontosabb megismeréséhez. A vizsgáló módszer nagy előnye, hogy az élő szervezetre nincs káros hatással. Először a szakirodalomban leírt módszer szerint végeztük vizsgálatainkat a betegeken. Felvételeink az irodalomban közölt képekkel közel azonosak voltak, de a képekhez fűzött tájanatomiai magyarázattal kapcsolatban kétségeink merültek fel. A későbbi ultrahangos vizsgálatok során a könnyebb tájékozódás érdekében macerált emberi koponyáról sorozatfelvételeket készítettünk, és ezek alapján igyekeztünk identifikálni a megjelenített egyes anatómiai képleteket.

Témavezető: Dr. Fazekas András tanársegéd és
Dr. Gellén János adjunktus

ELEKTROMOS ELLENÁLLÁSMÉRÉSEN ALAPULÓ GYÖKÉRCSATORNAHOSSZ
MEGHATÁROZÁS KLINIKAI TAPASZTALATAI

Oroszlány Gyula és Körtvélyessy Katalin
Fogászati és Szájsebészeti Klinika

A gyökércsatorna hosszának pontos ismerete nélkülözhetetlen a gyökérkezelés végzése során. Számtalan bemérő-eljárást dolgoztak már ki, de a minél gyorsabb és minél pontosabb bemérési módszer megvalósítása változatlan érdeklődésre tart számot. Mindkét kritériumot magában foglalja a Sunada által felvetett elektromos ellenállásméréseken alapuló bemérés. Először in vitro kísérletekben vizsgáltuk meg a gyökércsucs környéki - a szervezetben is várható - elektromos jelenségeket. Azt tapasztaltuk, amit aztán az élő szervezetben ellenőriztünk és hasonlónak találtunk, hogy a gyökércsatornabennéknél /pulpaszövet, serosus vagy purulens gyulladáshozos szövet, gangraenás bennéknél/ és a periodontális szöveteknek nagyban különböző ellenállásuk van. Ez a különbség könnyen mérhető az áltunk kivitelezett mérőműszerrel, melynek alapműszere egy mikroampermérő. A klinikán beméréseket majd töméseket végeztünk az eljárás segítségével. A gyökértömésnél szóba jöhető fogaknál /20 fog/ 33 %-os, ezen belül a felső frontfogaknál /6 fog/ amelyeken a legtöbbször végzünk gyökértömést, 95 %-os a mérés biztonsága.

Témavezető: Dr. Szentpétery József egyetemi docens

A DENTINOGENESIS IMPERFECTA ÖRÖKLŐDÉSE

Radnai Márta

Fogászati és Szájsebészeti Klinika

A betegség klinikai megjelenése: a tej és a maradó fogakon egyaránt előfordul. A fog borostyánkőszerűen áttetsző, rajta zománchiányok vannak, a pulpakamra elzáródott. Ok: a dentin hypoplasia volt.

Irodalmi összefoglaló: először Barret írt róla, később Capdepon, Hopewell és Smith, Wilson és Steibecker Roberts és Schour, Shultze, Witkop és mások foglalkoztak a dent. imp. klinikai, szövettani és öröklődési kérdéseivel. Witkop eredményei szerint a jelleg gyakorisága 1:8000. Az általa vizsgált családfa hét nemzedéket ölel fel. Egy esetben sem volt nemzedéki ugrás. Shultze négy családot vizsgált. Miller egy családfa öt nemzedékén vissza tudta vezetni a betegséget arra a személyre akin először észlelték. Eredmények: A mutáció ráta rendkívül alacsony, a dent. imp. autosomális domináns öröklődésment szerint adódik át egyik nemzedékről a másikra. A Mendel szabályokat klasszikus módon követi.

Témavezető: Dr. Szentpétery József egy. docens

A SZTEREORÜNTGEN ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI
A FOGORVOSI GYAKORLATBAN

Parkas András

Fogászati és Szájsebészeti
Klinika

Kells 1912-ben kidolgozott háromdimenziós, fénykép ill. röntgenfilm, methodikája nagy lépést jelentett a diagnosztikában. Számos szerző próbálta tökéletesíteni ezt a módszert a fogorvosi gyakorlat területén. A sikerek ellenére sem terjedt úgy el, mint amennyire ezt a szájsebészet, a konzerváló fogászat, a fogszabályozás és az idegentest-diagnosztika megkövetelné.

Az intraoralis "kisfilm" alkalmazása lehetőséget nyújt, viszonylag kis anyagi befektetéssel járó készülékek házilag történő elkészítéséhez.

Igyekeztem egyszerű és olcsó megoldást keresni, mely egyszerűsítene, meggyorsítaná és szélesebb körű alkalmazási lehetőségeket biztosítana e methodika számára.

Témavezető: Dr. Szentlétery József egy. docens
Dr. Tóth Éva tanársegéd

FOGAZATI RENDELLENESÉGEK SÚLYOSSÁGÁNAK FELMÉRÉSE ÉS ÉRTÉ-
KELÉSE SALZMANN-INDEX ALAPJÁN

Zelenka Klára

SZOTE FOGÁSZATI ÉS SZÁJSEBÉSZETI KLINIKA

Fogszabályozásra szoruló betegek kezelésbevételénél az elsőbbség /súlyosság/ megítélésére használják a Salzmann féle indexet. Ez az index módot ad arra, hogy felmérjük a rendellenes fogazatok súlyosságát, és ezeket számszerűen is ki tudjuk fejezni. Az index segítségével meg lehet határozni egy bizonyos közösségben a rendellenes fogazatu gyermekek számát és az esetek relatív súlyosságát.

A Salzmann által leírt módszer és index segítségével felmértem a SZOTE Fogászati és Szájsebészeti Klinika Orthodontia osztályán az 1976 első félévében jelentkezett és kezelésbe vett új betegeket. Az értékelést 200 betegről készített gipszmintákon végeztem. Eredményeimet számítógép segítségével összegeztem és értékeltem.

Témavezető: Dr. Pónyi Sándor

EPISTAXISRÓL A SZOTE FÜL-ORR-GÉGE KLINIKÁJA 10 ÉVES BETEG-
ANYAGA ALAPJÁN

Kardos Margit - Miklós Jolán

SZOTE Fül-Orr-Gége Klinika

A szerzők a klinika 1967-1976. közötti időszak fekvőbe-
teg anyagának vizsgálata során talált 708 epistaxisos beteg
adatait elemzik kor, nem szerinti megoszlás, szezonális,
aetiologia, localis kép, recidívák, therapia szerint.

A kapott adatok alapján a következőket állapítják meg:

- A betegek 50 százalékánál a kórok az irodalmi ada-
tokkal megegyezően a hypertonia. Kiemelendő tény azonban,
hogy ezen betegek jelentős része /44 %/ felvételéig ezirányú
kezelésben nem részesült.

- Orrvérzéssel más intézményekben már több ízben ke-
zelt betegek több mint 4 %-nál /31 főnél/ tumoros elválto-
zást diagnosztizáltak a klinikán az orrvérzés háttérében.

- A betegek 27 %-a erős dohányos, 23 %-a fogaszt rend-
szeresen alkoholt, melyek orrvérzésre hajlamosító tényező-
ként szerepelhetnek.

Mindezek figyelembevételével fel kívánjuk hívni a figyel-
met arra, hogy orrvérzésnél jelen lehet még nem diagnosztí-
zált hypertonia, valamint, hogy különösen ismétlődő epistaxis
esetében feltétlenül szükséges a daganat irányába is kiterje-
dő részletes fül-orr-gégészeti vizsgálat.

Témavezető: Dr. Nagymajtényi Emőke

ORVOSTANHALLGATÓ NŐK EMOTIONÁLIS MEGTERHELÉSÜNK
VIZSGÁLATA

Kakuk Ilona VI.ch. - Juhász Ilona V.ch.

SZOTE Ideg-Elmekórtani Klinikája és Agykutató Intézete

Az ötödéves orvostanhallgató nők egy csoport-
jánál a Lüscher-test és Eysenck-skála segítségével
psychologiai vizsgálatokat végeztünk. Ez az évfolyam
speciális helyzetet tükröz, mert együtt hatnak a
diákévek során felmerülő problémák /évfolyamon való-
rangsorolás, vizsgák, a kialakult társas kapcsolatok
fennmaradása, az évfolyamtársak egymásról alkotott
véleménye/ és a jövő kérdései /hova kerülnek, milyen
lehetőségeket kapnak a leendő munkahelyeiken, és
ott megállják-e a helyüket, egyedül, vagy társas
oldják-e meg a feladataikat?/.

A vizsgálatokban a fenti kérdések érzelmi
háttereként a nemre jellemző nőiesség hangsúlyozott
megjelenése és ezzel kapcsolatban a jövőt illető
ambivalens érzések, a feszültségek felszaporodása,
jelentős szorongás tükröződése, fáradtság tünetei,
insufficiencia-érzés jelenléte azok, melyek leg-
gyakrabban felszínre kerültek. Az orvosegyetemen is
észlelhető "elnőiesedés"-re való tekintettel cél-
szerű volna a pályára való felkészítés folyamatában
figyelembe venni azokat a jellemző sajátosságokat,
melyeket a vizsgálat a felszínre hozott.

Témavezető: Dr. Pető Zoltán egyetemi adjunktus

A KOMPLEX RÖNTGEN SZÜRÉS LEHETŐSÉGE A PIATALKORUAK
MELLKASI DEFORMITÁSÁBAN

Korkes Ildikó

Orvosi Biológiai Intézet

Az Orvosi Hetilap 1973. 114. évfolyam 39. számában Dr. Nyilasi, Dr. Korkes, Dr. Kiszely szerzők tollából megjelent közlemény adta az indítékot a pályamunkám megírásához.

Szerzők felhívták a figyelmet a mellkas-röntgen ernyőfénykép szűrési anyagának elemzésére, fejlődési rendellenességek vizsgálata céljából. Akkori anyagukban is feltűnt egyéb fejlődési rendellenességek mellett a scoliosis gyakorisága.

Ezért jelen munkánkban a lakosság évi ernyőfénykép szűrése során készült 70x70 mm-es mellkasröntgen felvételeket gyermekkori scoliosis gyakorisága szempontjából elemeztük. Hét Szeged környéki község /Szatymaz, Bordány, Forráskút, Sándorfalva, Üllés, Kiskundorozsma, Zsombó/ szűrési anyagából a 13, 14, 15 éves gyermekek mellkasröntgen ernyőképeit válogattuk ki, valamint kérésünkre elkészítették a 7, 8 és 11, 12 éves gyermekek ernyőfényképeit. Összesen 731 gyermek röntgen filmjeit értékeltük scoliosis szempontjából. Vizsgálati anyagunkban a 731 esetből 38 scoliosisos gyermeket találtunk /5,1 %/. A nagy százalékos előfordulási arány arra hívja fel a figyelmet, hogy az iskolás kora gyermekek scoliosisos szűrését érdemes lenne országosan elvégezni, mert az idejében kiszűrt scoliosisos gyermekek egészségét viszonylag nem nagy költség-kihatással helyre lehetne állítani egyszerű módszerek segítségével /pl. gyógytorna, uszás stb./.

Scoliosisos esetek mellett feljegyeztük a mellkas röntgen felvételeken észlelhető egyéb fejlődési rendellenességeket is /borda anomaliák, szívfejlődési rendellenességek stb./, ezeket táblázatban foglaltuk össze.

Témavezető: Dr. Kiszely György és Dr. Nyilasi Julia

HAJSZÁLAK KÉREGHÁRTYA-RAJZOLATÁNAK VIZSGÁLATA

Rudner Ervin, Szabados Katalin, Pintér Sándor V.é.oh.

SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézet

42 személy / 23 nő; 19 férfi/ hajas fejbőrének 5 különböző tájékáról vett 5-5 hajszál gyökéri és középső szakaszáról 40%-os zselatinban lenyomatot készítettek. Objektív mikrométerrel történő összehasonlítás alapján vizsgálták 1,0 mm-es hajszál szakaszon a képzeletbeli tengelyt metsző kéreghártya rajzolat vonalkáinak számát.

A mérési adatokat matematikai-statisztikai módszerekkel összehasonlították nemek szerint, hajszál szakaszok és hajasfejbőr-tájékok szerint. Ezen kívül vizsgálták a hajszál-vastagság és kéreghártya rajzolat "sűrűség" összefüggéseit is.

Eredményeik alapján megállapították, hogy a különböző hajasfejbőr-tájék szálain mért kéreghártya rajzolat "sűrűsége" szignifikánsan nem különbözik egymástól, és gyakorlatilag azonos a hajszál gyökéri és középső szakaszán.

Közlök számításaik részletes eredményét és az azokból levonható - az egyedi személyazonosítás szempontjából lényeges - következtetéseiket.

Témavezető: Bajnóczy István dr.

ÖNGYILKOSSÁGOK GYÓGYINTÉZETEKBE.

Péter József VI.é.oh., Domokos Mária IV.é.oh.,

Czimmer Julianna III.é.oh.

SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézet

A gyógyintézetekben előforduló öngyilkosság rendkívüli halálesetnek minősül és ezekben hatósági boncolás történik. Ennek kapcsán a szakértőnek állást kell foglalnia, hogy a halál bekövetkezésében történt-e mulasztás, foglalkozási szabályszegés, azaz az intézeti gyógykezelés és ápolás ideje alatt biztosították-e az öngyilkosságot elkövető személy "betegsége természetének" megfelelő felügyeletét.

A SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézet 15 éves - 1960-1974 közötti - boncanyaga alapján elemezték ennek a sajátságos öngyilkossági kategóriának előfordulását, az alapbetegséghez való viszonyát, a gyógyintézet jellegét, illetve azokat a körülményeket, amelyek az öngyilkosság bekövetkezését a kórházi felügyelet alatt lehetővé tették.

Eseteik és az érvényben lévő törvényes rendelkezések alapján állást foglalnak az orvos és az ápoló-személyzet felelősségét érintő kérdésekben.

Témavezető: Virágos Kis Erzsébet dr.

BARANYA-CSONGRÁD-HAJDU-BIHAR MEGYEI GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTOK 1970, 1975. ÉVI GYÓGYSZERFORGALMÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Varga Imre

Egészségügyi Szervezési Intézet

A szerző hatástani csoportokba sorolva elemezte három megye gyógyszerforgalmát. /A gyógyszerforgalom mennyiségi egységének a gyári egységcsomagolást tekintette/.

Az előadásban ismerteti a nevezett megyék gyógyszerfelhasználásának mennyiségi változásait. Vizsgálja a gyógyszerfelhasználás Ft-ban kifejezett érték-alakulását is.

Elemzi azokat a gyógyszerfelhasználási adatokat, melyek jellemzően bizonyítják a komplex tényezők befolyását a gyógyszerrendelésre. /Pl. a helyi terápiás szokások és azok változásai, a klinikák és vezető kórházak gyógyszerrendelésének hatásai a járóbetegellátás gyógyszerfelhasználására/.

Az előadó kiemeli az antibiotikumok, a vérképzők és a kardiotonikumok csoportjaiban felhasznált gyógyszerek mennyiségi változásait.

Beszámol továbbá a klasszikusnak számító anabolikus hatású gyógyszerek felhasználásának csökkenéséről egyéb anabolikumokkal szemben. Említést tesz a vércukor csökkentő gyógyszerek mennyiségének megyenkénti ingadozásáról a felhasználásban.

Végül felhívja a figyelmet egyes hatástani csoportokba tartozó gyógyszerek nagyarányú forgalom-emelkedésére.

Témavezető oktató: Dr. Csajtai Miklós egy. adjunktus

A SZOTE KLINIKÁK GYÓGYSZERFELHASZNÁLÁSI TRENDJENEK
MEGHATÁROZÁSA EGYÉB GYÓGYSZERCSOPORTOKON KERESZTÜL

BOROMISSZA CSABA

SZOTE Egészségügyi Szervezési Intézet és SZOTE
Egyetemi Gyógyszertár

Szerző a SZOTE klinikáinak antibiotikum, minor és maior tranquilláns felhasználását elemezte az 1966-, 1970-75-ös évek alapján.

Összefüggéseket keresett az ápolási napok és a gyógyszerfelhasználás között. Megállapította, hogy a felhasználás mértéke nem az ápolási napok számával, hanem a gyógykezelés intenzitásával van összefüggésben. A vizsgált időszakban az ápolási napok száma 6 %-kal, a gyógyszerfelhasználás 131 %-kal növekedett, ezért szükséges az összefüggés matematikai elemzése. Erre a "szerves növekedés" képlete érvényes.

Az antibiotikum felhasználás adatai a gyógykezelési struktúra változására utalnak. Míg 1966-ban inkább hazai és szocialista importból származó antibiotikumot, 1975-ben már Ft értékben 40 %-ban külföldi importból származó készítményeket használtak fel. Az antibiotikum felhasználás logaritmikusan növekszik, ami bizonyos mértékben a terápia esetlegességére is utal. Bizonyíték, hogy a rezisztencia vizsgálatok és az antibiotikum felhasználás között nincs szoros korreláció.

A tranquilláns felhasználás lineárisan nő, ennek oka új gyógyszerek forgalombahozatala, de nem kétséges, hogy a nagy mértékű emelkedés abúzusra is utal. Ugyanis a nem szakjellegű klinikák tranquilláns felhasználása sem kevesebb, mint az Ideg-Elme Klinikáké.

Témavezető oktatók:

Dr. Csajtai Miklós egy. adjunktus

Dr. Mezei Géza egy. adjunktus

ETHYL-METHYL-SULPHONAT /EMS/ NON-DISJUNCTIÓT OKOZÓ HATÁSÁNAK
VIZSGÁLATA

Kovács Károly

SZOTE Orvosi Biológiai Intézet

A him meioticus folyamat vizsgálata jó eszköznek bizonyulhat a non-disjunctiók inductiojának értékelésében, ha az első meioticus osztódásban alkalmazott mutagén hatását a meiosis második metafázisában vizsgáljuk.

Kísérleteinkben az ethyl-methyl-sulphonat /EMS/ hatását vizsgáltuk a non-disjunctio inductio szempontjából. 10 db him Swiss egeret kezeltünk 240 mg/kg EMS egyszeri intraperitoneális dózissal és az állatokat két részre osztottuk. Egyik részüket 6 nap elteltével megöltük és heréiket meioticus sejtek nyerése céljából praeparáltuk. Másik részüket kezeletlen nőstényekkel párosítottuk a kezelés utáni 43. napon és embryoik chromosomáit vizsgáltuk. A meioticus vizsgálatok eredménye szerint a második metafázisban a sejtek 1,69 % tartalmazott 21 diádát, vagyis nyilvánvaló non-disjunctiót, míg a kezelt hímektől származó 25 vizsgált embryo közül egyben találtunk fölös számú chromosomát.

Eredményeinket a Rtg sugárzás mutagén hatásával hasonlítottuk össze és az EMS non-disjunctiót okozó képességét a Rtg besugárzás hasonló effectusa mintegy 50 %-ának találtuk.

Témavezető: Dr. Szemere György egyetemi docens

ADATOK A DIPHENYLHYDANTOIN /DIPHEDAN/ CHROMOSOMA-DYSJUNCTIÓRA
GYAKOROLT HATÁSÁHOZ

Télessy István
SZOTE Orvosi Biológiai Intézet

Egy gyógyszer alkalmazhatóságát nem csak terápiás effektusa, de az is nagymértékben befolyásolja, hogy milyen nem kívánatos mellékhatásai vannak. Különös hangsúlyt kap a kérdés akkor, ha olyan gyógyszerrel van szó, melyet tartósan, akár egy életen át szednek. Az ilyen, tartósan alkalmazott gyógyszerek esetében alapvető kíváncságot - különösképp, ha a gyógyszer gyermekek vagy reprodukcióban levő felnőttek is szedik - hogy ne legyen befolyással a genetikai anyagra, és teratogén mellékhatásai ne legyenek.

Ebből a szempontból vettem vizsgálat alá munkám során egy régóta ismert és alkalmazott antiepileptikumot, a diphenylhydantiont /DPH/, melyről az utóbbi évek számos megfigyelése alapján nyomás okunk van feltételezni, hogy teratogén.

A DPH-nak a genetikai anyagra gyakorolt hatását citogenetikai módszerekkel igyekeztem megközelíteni. Az elmúlt két évben megjelent közlemények már tisztázták, hogy egyes ismert mutagén anyagok, ill. hatások kórosan befolyásolják a chromosomák dysjunctionját az ivarsejtképzés folyamatában, s ez különösen jól követhető a spermiogenezisben.

Munkám során megvizsgáltam a DPH-val tartósan kezelt egerek heréiből készített sejtpreparátumokban a meiosis második metafázisát, annak elemzése céljából, hogy azokban a kezelés hatására megjelennek-e a normális 20-as dyadszámtól eltérő, tehát nyilvánvalóan nondysjunctionális spermacyták.

Megvizsgálva 470 metafázis-II osztódást kiderült, hogy azok közül a DPH kezelés nyomán egy sem tartalmazott 20 dyadnál többet. Mivel a kevesebb dyadszám a preparációs szóródásból következhet, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a DPH tartós kezelés során sem okoz chromosoma-nondysjunctiont, s így a teratogén hatást az ivarsejtképződés zavarán kívül kell tovább keresnünk.

Témavezető: Dr. Szemere György egyetemi docens

KROMOSZÓMA GARNITURA VIZSGÁLATA CLOMIPHEN
RESISTENS PRIMAER AMENORRHOEA ESETEIBEN

Mestyán Rezső
SZOTE Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika Tudományos Diákköre

Jól ismert, hogy a primaer amenorrhoea tünetegyüttese mögött 30-40 %-ban genetikai, pontosabban kromoszómális rendellenességek állanak. Ezen betegségek gyógykezelésében egyre jobban tért hódít a magas gonadotrop hormonszintet indukáló clomiphen. A gyógyszer sikeres alkalmazásához ép hypothalamus-hypophysis-ovarium rendszer szükséges.

A feltételezés az volt, hogy a clomiphennel eredménytelenül kezelték körében szignifikánsan nagyobb számban várható kromoszómális aberráció. Ennek alapján clomiphen resistens primaer amenorrhoea esetén nagyobb biztonsággal következtethetünk genetikai rendellenességekre.

A klinika beteganyagát figyelemmel kísérve hét olyan eset adódott, akiknél a clomiphen indukció nem járt sikerrel. Ezen esetekben peripheriás vérből kromoszómális vizsgálatot végeztem. Lymphocyta tenyésztés és preparálás után G és C sáv szerint festettem a készítményeket. Minden esetben minimálisan 30 mitózis leszámolása után 5 mitózisból kariotípust állítottam össze. A vizsgált kariogrammok között rendellenes garnitura nem fordult elő.

Témavezetők: Dr. Gellén János adjunktus
Dr. Kincses László adjunktus

DELÉCIÓS MUTÁNSOK VIZSGÁLATA EGY BAKTERIOFÁGON

Jávor Judit

JATE Genetikai Intézet

A 16-3 fág a *Rhizobium meliloti* 41 baktérium mérsékelt fágja. A mérsékelt fágok nevüket onnan kapták, hogy a fertőzés után a baktériumot nem minden esetben pusztítják el. A mérsékelt fágok hordozó baktériumot lizogén baktériumnak nevezik. A lizogén baktérium iszter kialakulásáért és fenntartásáért a represszor fehérjén keresztül a regulátor gén /C/ a felelős. A vad típusu 16-3 fág zavaros tarfoltja helyett, a regulátor gén megkódolása következtében, a tiszta tarfolt jelzi, hogy a represszor fehérje működésképtelen. Munkánk célja ennek a regulátor génnek a finomtérképezése volt, amelyet a teljes biztonságot nyújtó deléciós módszerrel kívántunk elérni. Munkánk első lépése tehát a tiszta tarfoltot /clear=c/ adó fágok izolálása volt. A következő lépésben NTG-reverzióval kiválogattuk azokat a mutánsokat, amelyek között a deléciós mutánsokat kereshettük. A NTG a deléciós mutánt sohasem képes revertálni, míg a pontmutánt igen. A reverzió alapján jellemzett mutánsokat ismert pontmutánsokkal keresztezve teljes biztonsággal felismertük a deléciós mutánsokat. Három különböző deléciós mutánt izoláltunk, amelyekben a C gén jól definiált területei hiányoznak.

Témavezető: Dr. Orosz László

PULMONALIS INTRAALVEOLARIS CAPILLARIS KACSKÉPZŐDÉS.

Borsi Éva, Tóth Zsuzsanna V. é. oh.

SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézet

Platt a magzati tüdők fejlődésében - fénymikroszkopos kritériumok alapján - hat szakaszt különböztet meg. Szerinte a 32. Terhességi hét végére a tüdők fénymikroszkoposan teljesen kifejlettek. Már az éretlenséget jelentő III.-IV. stádiumban is interstitialis kapillárisok penetrálnak az alveolaris epithelsejtek közé, melyek így közvetlen kontaktusba kerülnek az alveolaris térrel. Ez a folyamat a még nem teljes érést jelentő V. stádiumban és az érettséget jelentő VI. stádiumban a legkifejezettebb.

Ezzel egybevág Reh megfigyelése, aki ezt a folyamatot a 3. terhességi hét elején figyelte meg.

Mityajeva szerint a hisztológiaiilag "pseudo-pozitív" tüdőpróbák oka, hogy a pangásos bővérűséget mutató interstitialis kapillarisokból CO₂ lép ki az alveolusokba, azok distensioját okozva.

A tüdőkapiillárisok fontos szerepet játszanak az alveolusok morfológiájának és funkciójának kialakításában. Néhány kórképben pedig - pl. a hyalin-membrán betegség, újszülöttkori tüdővérzés - döntő szerepük van.

Megfigyeléseink szerint azonban az interstitialis kapillárisok esetenként az alveolaris térbe benyomulva, abba bedomborodnak, olykor kacs-szerű képződményt alkotva. Ennek igazságügyi orvostani /forensicus/ pathológiáját vizsgálták halva- és élve született újszülöttek, valamint csecsemők tüdejében.

Témavezető: Jobba György dr.

A SUBARACHNOIDEALIS TERBE JUTTATOTT CORPUSCULARIS ELEMEK ELIMINÁCIÓJÁNAK VIZSGÁLATA

Komoly Sámuel VI.oh. és Bozók Béla VI.oh.

SZOTE Ideg-Elmekórtani Klinika és Agykutató Intézete

A szerzők homogén szemcséméretű, toxicus anyagokat nem tartalmazó tust /Günther-Wagner C₁₁/1431 a// fecskendeztek kutyák és patkányok cranialis subarachnoideális terébe.

Kísérleteik során a liquor-nyirok kapcsolat mechanizmusát tanulmányozták, valamint a tus megjelölését vizsgálták a nyirokrendszer különböző részeiben.

Eredményeik azt mutatják, hogy az intracranialis nyomás emelése megrövidíti a tus megjelenésének idejét a nyaki nyirokcsomókban. Az intracranialis subarachnoideális terbe juttatott tus a regionalis nyirokcsomókban kívül a mellékvese nyirokereiben is kimutatható.

Témavezető: Dr. Csanda Endre egyetemi tanár

A NON-HODGKIN MALIGNUS LYMPHOMÁK SZÖVETI KÉPE ÉS KLINIKAI LEFOLYÁSA KÖZÖTTI KAPCSOLAT

Deák Zsuzsa és Bentzik András IV. é. oh.

SZOTE Kóronctani és Kórszövettani Intézete

A non-Hodgkin típusú malignus lymphomák megismerésében az utóbbi időben bekövetkezett nagy fe lődés új osztályozások megalkotásához vezetett. Ezek közül az egyik legismertebb az ún. "kieli osztályozás", amelyet szerzők előadásukban ismertetnek és - a klinikai adatokkal való összevetés segítségével - rámutatnak a kieli osztályozás előnyeire a régi klasszifikációkkal szemben. Az elmúlt évben a SZOTE és POTE kooperációjában a SZOTE Kóronctani Intézete malignus lymphoma-anyagának egy részét - a klinikai adatok ismerete nélkül - a kieli osztályozás szerint reklasszifikálták.

Előadásuk további részében a reklasszifikáció során non-Hodgkin típusú malignus lymphomának diagnosztizált azon esetek vizsgálatáról számolnak be, amelyekben a betegség lefolyását követni lehetett. Eziideig 23 ilyen esetet találtak, közülük 8 esetben a beteg jelenleg is él, részleges vagy teljes remisszióban, 15 meghalt. Utóbbiakból 12 boncolásra került.

A 8 túlélő beteg esetében érdemes megjegyezni, hogy a korábban lymphoma, ill. reticulosarcomának tartott elváltozás az új klasszifikáció szerint lényegesen jobb prognózisú chronicus lymphoid leukaemiának, ill. immunocytomás malignus lymphomának bizonyult.

Témavezető: dr. Karácsonyi Mária

HEVENY GASTRODUODENALIS FEKÉLYEK ÉS EROSIÓK A SZOTE KÓRBONCTANI
INTÉZETÉNEK SECTIÓS ANYAGÁBAN

Iványi Béla V. é. oh.

SZOTE Kórbonctani és Kórszövettani Intézet

5352 válogatás nélküli boncolási lelet elemzése kapcsán megállapítja, hogy heveny gastroduodenalis fekélyek és erosiók az esetek több mint 10 %-ában fordultak elő. Az erosiók valamivel gyakrabban jelentkeztek, mint a heveny fekélyek, együttes megjelenésük sem volt ritka. Az 1966. és 1974. év anyagát összehasonlítva az erosiók százalékos előfordulása mintegy 200 %-kal nőtt, a heveny fekélyeké nem változott. Heveny fekélyek és erosiók idült emésztéses fekélyvel együtt is előfordulhatnak, de szoros összefüggés keletkezésüket tekintve nem állapítható meg.

Aetiológiai csoportosításban is vizsgálja a heveny erosiók és fekélyek megjelenését. Kialakulásukat több tényező együttes hatására vezeti vissza. Felhívja a figyelmet a hypoxiás állapotok, az intenzív therápia, az elhúzódó agonia és egyes gyógyszerek szerepére. Klinikopathológiai jelentőségüket a szövődmények ismeretében tárgyalja.

Témavezető: dr. Bara Dénes

KÉMIAI ÉS HISTOLÓGIAI VIZSGÁLATOK CARDIALIS HAEMOLYSISBEN

Vékony László és Kálló Zsuzsa V. é. oh.

SZOTE Kórbonctani és Kórszövettani Intézet

Elsősorban a klinikai irodalomból ismert, hogy vitiumos betegekben, valamint billentyűprotesisek beültetése után intravasalis haemolysis, sőt haemolyticus anaemia is kialakulhat. Extracorporalis keringésben végzett szívműtétek során is megfigyeltek intravasalis haemolysist. A traumás haemolysisek e formáit többen cardialis haemolysisnek nevezik.

Munkánk célja volt, hogy megvizsgáljuk billentyűbeültetések és más szívműtétek után meghalt, valamint nem operált vitiumos betegekben milyen morphologiai elváltozások utalnak fokozott intravasalis haemolysisre.

158 boncolásból nyert anyagon végeztük vizsgálatainkat. Az első csoportba olyan betegeket soroltunk, akiknél egy vagy több évvel haláluk előtt billentyűprotesis beültetése történt, s ezen esetek felében változó fokú, gyakran súlyos renalis haemosiderosist észleltünk. A második csoportban nem operált vitiumos betegek veséjét vizsgáltuk, a harmadikban olyanokét, kiknél a halál előtt extracorporalis keringésben szívműtétet végeztek. Histológiailag e két csoportban nem észleltünk renalis siderosist.

Vizsgálataink quantitativvá tétele érdekében kémiai vasmeghatározást végeztünk a fenti betegek veséjéből 53 esetben. A vesék vastartalmuk párhuzamosan alakult a histológiailag kimutatott renalis siderosissal.

Témavezető: dr. Tószegi Anna

INFANTILIS GAUCHER-KÓR KORAI TÍPUSÁNAK FÉNY- ÉS ELEKTRONMIKROSKOPOS ELEMZÉSE

Gábor Katalin IV. é. oh.

SZOTE Kórbonctani és Kórszövettani Intézete

A sphingolipidosisok közül leggyakoribb a Gaucher-kór, mely veleszületett lysosomális betegség. Oka a glukocerebrozidáz aktivitásának elégtelensége. A csökkent lebontás miatt glukocerebrozida halmozódik fel a histiocytákban /Gaucher-sejtekben/. Esetünk az autoszomális recesszív öröklődést mutató megbetegedésnek a ritka és gyorsan progresszív korai infantilis típusa volt. Klinikailag súlyos központi idegrendszeri károsodás és tünetek, hepatosplenomegalia valamint pancytopenia jellemezte. A diagnózis felállítására élőben történt.

Fény- és elektronmikroszkópos továbbá hisztokémiai vizsgálatokat végeztünk máj- és perifériás idegbiopsziás valamint szekciós anyagokon. Gaucher-sejtek nemcsak a reticulohistiocytá-rendszerben /lép, csontvelő, nyirokcsomó, máj-sinusoidok/, hanem egyéb szervekben is voltak. Az agyban Gaucher-sejteket csak erek körül találtunk. Az akut neuronális károsodás ellenére neuronális tárolást nem tudtunk kimutatni. A tárolást illetően az eltérést az agy és egyéb szervek között az irodalmi adatok alapján áttekintjük.

Témavezető: dr. Mónus Zoltán

GONDOLATOK AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK KERESETI ARÁNYAIRÓL

Öry Ilona

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Az egészségügyi tevékenységet folytatók kereseti arányainak alakulása élénken foglalkoztatja a közvéleményünket. A szférán belül levő dolgozók körében is gyakori beszédtema, hogy a végzett munka, a megelőző, gyógyító, rehabilitációs tevékenység, népgazdasági súlyának megfelelően honorálva van-e. A társadalmi megítélés és az egészségügyi dolgozók véleménye a kereseti viszonyokról nem esik egybe. Más szférák dolgozóinak keresetéhez viszonyítva, és a végzett munka megítélése relációjában soknak illetve kevésnek tartják.

Kiindulva a kereseti arányok értelmezéséből meghatározó tényezői és mérésének problémáit elemezve tértünk át az egészségügyi dolgozók kereseti arányainak ismertetésére, összehasonlítására. Foglalkozom:

1. A népgazdaság különböző területeinek kereseti arányának ismertetésével.
 2. A vállalatok és költségvetésből gazdálkodó szervek kereseti arányainak összehasonlításával.
 3. A keresetek nemek szerinti, valamint képzettségi szintek szerinti megoszlásával.
 4. Röviden érintem az életkeresetek problémáit.
 5. Következtetés és javaslat a kereseti arányok javítására.
- Kutatásom célja: az elemzett összefüggések segítségével hozzájárulni, az egészségügyi dolgozók kereseti viszonyainak reális megítéléséhez.

Témavezető: Dr. Imréné Dr. Baranyai Róza egy.adjunktus

AZ EGÉSZSÉGÜGY TELJESÍTMÉNYÉRTÉKÉNEK NÉHÁNY KÉRDÉSE

Szarvas Gábor

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Az emberi tőke beruházás polgári közgazdaságtan elmélete gában foglalja az egészségügyi szolgáltatás költségelemzését. Az elmélet egyik reprezentánsa Theodor W. Schultz szerint a termelési eszközök és munkaerő közös tulajdonsága, hogy mindkettő képző erő. Az emberi tőke beruházás megnöveli a tőkeképződés mértékét. A tőkeképződés nagysága egyrészt a ráfordítási költségek, másrészt a munkaképesség növekedéséből adódó többletjövedelem függvényében becsülhető.

A polgári közgazdászok által elemzett oktatás és egészségügy nem termelő szféra. E területen a "munka folyamat" elemei /"munka tárgya, és eszköze"/ kölcsönhatása végső fogyasztás. Hozzájárul a teljesítményértékhez, de nem mérhető azokkal a közgazdasági módszerekkel, amelyeket az anyagi javak termelése során alkalmazhatunk.

A marxizmus álláspontja szerinti tőke forgalomból kiindulva az emberi tőke fogalma értelmetlenség. Az egészségügy fogyasztói szolgáltatás, amely közvetlenül elégíti ki emberi szükségletet. Eredményének mérése nem könnyű. Közvetlen mutatóként a Magyar Állami Statisztikai Hivatal által alkalmazott teljesítményérték fogalmat használhatjuk. Eszerint az egészségügy teljesítményértéke az a pénzösszeg, amelyet az állami költségvetés az egészségügyi finanszírozására fordít. Más vonatkozásban: az egészségügyi szolgáltatás természetes mutatóiban, a szolgáltatások mennyiségével mérhető. /Pl. betegforgalom, gondozottak száma stb./

Témavezető: Dr. Imréné Dr. Baranyai Róza egy. adjunktus

AZ EGÉSZSÉGÜGY NÉHÁNY GAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSE

Kovács Ferenc

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Korunk robbanásszerű gazdasági fejlődésében egyre inkább növekszik a termelőerő szubjektív elemére ható káros hatások száma; amely tényezők végül is a TTF által potenciálisan biztosított fejlődés "szűk keresztmetszetévé" avatják e területet. A keresztmetszet tágitásában az egészségügy jelentős tényező, így nem véletlen, hogy az utóbbi évtizedek kutatásai kiemelten foglalkoznak az egészségügy szerepével a társadalmi újratermelés folyamatában.

Kutatómunkánk eredményeit a fent említett témában modellrendszerben foglaljuk össze és elemezzük. Legfontosabb következtetéseink:

- 1./ Az egészségügy felépítménye. A társadalom és az egyén azon szükségleteinek kielégítése bizonyos anyagi eszközök felhasználásával, amely szükségletek az egészségre irányulnak.
- 2./ Az egészségügy feladata: az ember egészségének védelme, fenntartása, helyreállítása a belső reguláció- a társadalmi és a természeti környezet befolyásolásával.
- 3./ Feladatának közgazdasági vonatkozása: a munkavégző képesség — mint az ember egészségének szerves része — fenntartása, megóvása, helyreállítása, meghosszabbítása, egyúttal a társadalmi újratermelés számára a termelőerő legforradalmibb elemének potenciális alapja.
- 4./ Ábrázoljuk az egészségügynek az anyagi javak termelése, elosztása cseréjéhez való kölcsönhatását. Az egészségügy, mint fogyasztó szolgáltatás szerepét a társadalmi újratermelés rendszerében.

Témavezető: Dr. Imréné Dr. Baranyai Róza egy. adjunktus

AZ EMBER ÉS KONFLIKTUSAINAK ERKÖLCSI TERMÉSZETE.
AZ ÖNGYILKOSSÁGOK SZOCIÁLIS VETÜLETE.

Papp Rózsa

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet.

Az öngyilkosságok társadalmi okaival kívánunk foglalkozni a teljességre való törekvés igénye nélkül.

Nem célunk a részletes pszichiátriai elemzés, a kérdést szociális pszichológia, illetve személyiséglélektan szemszögéből vizsgálni.

Az epidemiológiai módszert felhasználva ezen körforma megismeréséből próbálunk az előfordulást befolyásoló tényezőkre fényt deríteni, az eredetét próbáljuk kutatni, amely alapot szolgáltat a megelőzéshez, a leküzdéséhez.

Az életről való önkéntes lemondás problémája negatív társadalmi jelenség, amely az összlakosság egészségügyi helyzetét is érinti. Feltétlenül foglalkozni kell ezzel a kérdéssel éppúgy, mint a többi, tömegesen előforduló, multifaktoriális betegséggel. A kérdés jellegéből fakad, hogy nem pusztán az orvosi beavatkozás sikerességén múlik felszámolása.

A megoldásban mindenképp óriás szerepet fog kapni a társadalmi értékítélet változása, a nevelés, az emberrel való humanista foglalkozás, társadalmi összefogás az öngyilkosjelölt emberért.

A közgondolkodásnak ilyen irányú fejlesztéséhez az egészségügyi felvilágosító munka nem elegendő. "Óriási" nevelő, tudatformáló munkára van szükség, amelyet csak közösen egyet akarunk tenni. "MINDENT AZ EMBERÉRT" akarunk tenni.

Témavezető: Dr. Kékes-Szabóné Dr. Papp Jolán egy. adjunktus

A NŐI ALKOHOLIZMUS SZOCIÁLPSZICHIÁTRIAI VIZSGÁLATA

Valkusz Zsuzsanna

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Nincs még egy mérge, amely az emberiségnek megközelítően hasonló nagy kárt okozott volna, mint az alkohol. Magyarországon az alkoholizmus népbetegség, jelenleg kb. 400 ezer a veszélyeztetettek száma.

A nők és férfiak alkoholizmusa sok tekintetben eltér egymástól. A legnyilvánvalóbb különbség az előfordulási arányszámban van. Hazánkban minden tizedik alkoholista nő. A nők jóval rövidebb idő alatt jutnak el a krónikus alkoholizmus stádiumába, mint a férfiak. Így a nyilvánosságra kerülő esetek tükrében a női alkoholizmus sokkal súlyosabb képet mutat.

Nyugati szerzők szerint a nők aránya egyre emelkedik, magyarázatként az emancipációt, az anyagi és mozgásfüggetlenséget, a férfiakkal azonos szokások átvételét, gyakorlását említik.

A Szegedi Detoxikáló Állomásra bekerült 122 alkohol intoxikált nő esetét dolgoztuk fel. Igyekeztünk a szociálpszichiátriai szempontokon kívül a társadalmi és szociális háttérrel is bemutatni. A vizsgálat kitért a gyermekkori intrafamiliaris viszonyokra, az életvezetés minőségére, az interperszonális kapcsolatokra és a társadalmi szerepekre.

Témavezető: Dr. Dobranovics Ilona főorvos

Dr. Kékes-Szabóné Dr. Papp Jolán egy. adjunktus

ERKÖLCSI MAGATARTÁSI ELVÁRÁSOK A FEJLETT SZOCIALISTA TÁRSADALOM ÉPÍTÉSÉBEN

Hugyecz Edit

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

A fejlett szocialista társadalom megteremtése hosszú időszakra szóló feladat, melynek lényegét, tartalmának fő vonásait főleg a pártunk programnyilatkozata. A fejlett szocialista társadalom építésével összefüggésben ma mindenképp arra kell választ adnunk, hogy miként jellemezhetjük építőmunkánk jelenlegi szakaszát, miben mutatkozik meg társadalmi fejlődésünk komplexitása.

A fejlett szocialista társadalom megteremtésének lényege:

a mai társadalomban kibontakozó folyamatok, viszonyok mind magasabb színvonalra emelése, fejlesztése az ÉLET MINDEN TERÜLETÉN.

A fejlett szocialista társadalom, az ember társadalmi jólétének lényeges alkotórésze egy magas színvonalú erkölcsi kultúra.

A marxista-leninista etikai ismeretek hatékonysága szempontjából mindig az a döntő, hogy vajon tartalmazznak-e és közvetítenek-e filozófiailag- világnézetiileg lényeges tartalmat! Ugyanis ez határozza meg a magatartást. E problémafelvetés összefoglalásaként a következőket mondhatjuk:

1. Fontos, hogy az erkölcsi fejlődés szempontjából is ismerjük a fejlett szocialista társadalom építésének törvényszerűségeit.
2. A különböző szaktudományok viszonylatában, amelyek szintén elemzik az erkölcsi magatartási elvárásokat /pszichológia, orvostudomány, pedagógia, stb./ e kérdések világnézeti-filozófiai lényegét igyekszik tudatosítani meghatározottságukat - az erkölcsi magatartási elvárásokban hangsúlyozni. Lenin egyik utolsó művében ezt írta:

"Inkább kevesebbet, de jobbat, jobban."

Témavezető: Dr. Kékes-Szabóné Dr. Papp Jolán egy.adjunktus

A HUMÁNGENETIKA FEJLŐDÉSE FOLYAMATÁBAN FELVETŐDŐ SZOCIÁLIS ÉS ETIKAI KÉRDÉSEK

Gábor Katalin

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

I. Az emberre vonatkozó genetikai kutatások összefüggnek az ember természetébe való beavatkozással.

Ez a tény, számos etikai és szociális problémát vetett már fel és fog felvetni.

Hogyan folytathatunk úgy harcot az egészséges öröklődésért, hogy ne ártsunk magának az embernek?

Mi az ésszerű mértéke, hol a határa a szükséges beavatkozásnak?

Hogyan állapítsuk meg, mely esetekben válik a beavatkozás katasztrofálissá?

II. Az eugenika fogalma és jelentése.

III. Néhány történelmi előzmény, és intő példa. /Spárta,

Galton, a náciizmus, Edinburgh.../

IV. Az eugenika napjainkban.

A genetikai egyensúly felborulásának veszélye; az újonnan kialakuló genetikai ártalmak sokasodása, amely nem lehet sem az orvostudomány, de a társadalom számára sem közömbös.

V. Összezsapó vélemények az eugenika létjogosultságával kapcsolatban.

VI. Galton utópiájának, az eugenika megvalósításának módja és eszközei.

VII. A JÖVŐ LEHETŐSÉGEI.

"Az emberiség képes lesz a természetes szelekció pótlására, sokkal könnyörléteesebb, és nem kevésbé hatékony eszközökkel".

/Galton./

Témavezető: Dr. Kékes-Szabóné Dr. Papp Jolán egy.adjunktus

A MODERN AMERIKAI TÁRSADALMI STRUKTURA KRITIKÁJA
C. WRIGHT MILLS AMERIKAI SZOCIOLÓGUS MUNKÁIBAN

Dibó György

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Nap mint nap értesülünk az Amerikai Egyesült Államokban lezajlott politikai-gazdasági eseményekről: fogyasztói társadalom és politikai gyilkosságok, holdraszállás és vietnami háború, elnökválasztás és Watergate-botrány. Önkéntelenül is felvetődik a kérdés, milyen társadalmi erők eredői ezek. A különböző információkból tudjuk, hogy a termelőerők, a tudomány az életszínvonal gyors emelkedése mögött az elidegenedés különböző formái jelennek meg a termelés, a fogyasztás, a politikai élet, az ideológia, a kulturális élet és a közvetlen emberi kapcsolatok síkján egyaránt.

Az a kérdés foglalkoztat bennünket, hogy milyen társadalmi struktúrában bontakozik ki ez az ellentmondásos folyamat.

Vizsgálódásaink alapjául egy olyan amerikai szociológus munkásságát választottuk, aki maga is - habár másfél-két évtizeddel korábban - választ keresett ezekre a kérdésekre. Célunk a mills-i társadalomrajz elemzése, az amerikai társadalmi struktúráról rendelkezésünkre álló főbb adatokkal való összehasonlítása és ennek nyomán a mills-i megközelítés marxista kritikája.

Témavezető: Dr. Besenyi Sándor egy.adjunktus

KORUNK PROBLÉMÁI: KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS AZ EMBER

Végh Imre

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

A társadalmi környezet embert formáló ereje, de a biológiai környezetre való visszahatás is napjainkban egyre jelentősebbé válik. Csak ezek megismerésével lehet megérteni a biológiai törvényszerűségeket és előre látni - de tervezni is - az ember további fejlődésének alakulását.

Az ökológiai egyensúly felborítása különösen a 200 évvel ezelőtt bekövetkezett technikai forradalommal gyorsult fel, mely az ipar nagymérvű fejlődésével, az urbanizációs folyamat elindításával az embert elszakította természetes környezetétől, új, nagy veszélyeket is magába rejtett.

Korunkban - a tudományos-technikai forradalom idején - a természet egyensúlyába már oly nagy fokban be tud avatkozni az ember, hogy szinte korlátlan változtatásokat eszközölhet. Tévedés azonban azt gondolni, hogy mindezt nem kell nagyon szigorú törvényszerűségek alapján cselekedni. Tisztában kell lenni azzal, hogy a biológiai és társadalmi törvényszerűségek megsértése szükségszerűen visszaütésekhez vezet. Ezen káros visszahatásokkal foglalkozik, különös tekintettel a vegyi anyagokra.

Lényeges részként tárgyalja a környezetvédelem eszközeit, lehetőségeit, a már megtett gyakorlati intézkedéseket, hangsúlyozva a hatékony megoldás döntő tényezője az egész társadalom környezetre orientált szemlélete, magatartása.

Témavezető: Dr. Kékes-Szabóné Dr. Papp Jolán egy.adjunktus

A FEKÉLYBETEGSÉG TÁRSADALMI PROBLÉMÁI A SZOTE I; SZ;
BELGYÓGYÁSZATI KLINIKA 10 ÉVES BETEGANYAGA ALAPJÁN

Holzinger Gábor

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

A fekélybetegség az emésztőszetvek betegségei közül a leggyakoribb előfordulása, az utóbbi évtizedekben a felnőtt lakosság 5-10 %-át érinti, ezért jogosan tekintjük népbetegségnek. A megbetegedések nagy száma, a viszonylag hosszan tartó gyógykezelés, a betegség kújlásának gyakorisága, a rehabilitáció nehézségei, valamint az a tény, hogy a fekélybetegek főleg a munkaképesség szempontjából legaktívabb korba tartoznak és mindezek következményeként a munkából való kiesés felhívja a figyelmet a fekélybetegség megelőzésének és gyógyításának társadalmi fontosságára.

Ezen probléma miatt igyekeztünk a fekélybetegséget a társadalmi kérdések oldaláról megközelíteni. E célból a SZOTE I. sz. Belklinika 1965-75 közötti, 10 éves beteganyagát dolgoztuk fel az általunk készített adatfeldolgozólap segítségével.

Munkánkban egyrészt olyan társadalmi tényezőkre kívánunk rávilágítani, melyek aetiológiai jelentősége nyilvánvaló, másrészt a problémák kiküszöbölése meggyorsíthatná a gyógyulás folyamatát, másrészt a konkrét adatok birtokában felhívjuk a figyelmet egyes, feltétlenül fontos teendők megvalósításának szükségességére.

Témavezető: Dr. Kékes-Szabó Andrásné

AZ EGYÉN - KÖZÖSSÉG RELÁCIÓ SZEREPE A SZOCIALISTA ÉLETMÓD
FORMÁLÁSÁBAN

Várszegi Mária

SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Napjainkban az ideológiai viták központi kérdésévé vált az "életmód" fogalmának, tartalmának értelmezése. A tudományos-technikai forradalom előretörése, társadalmi hatásrendszerének differenciált kibontakozása a két világrendszer közötti ideológiai viták egyik fő kérdésévé avatta e problémakört. A szocializmust építő országokban az életszínvonal emelkedésével, a munkakörülmények javulásával, az anyagi jólét gyors növekedésével és a szabadidő jobb felhasználásával egyre fontosabb és sürgetőbb feladattá válik az ember mindennapi életének célszerűbb alakítása.

A viszonylag fejlett és egyre növekvő életszínvonal bázisán erősödik az igény az emberi kapcsolatok humanista tartalmának fokozására és gazdagításának kutatására mind a munkatevékenység, mind a fogyasztás, mind a szabadidő felhasználása területén. Előadásunkban az életmód kategóriájának ezt a vonatkozását, az emberi kapcsolatok fejlesztésének kérdését, az egyén és csoport reprodukció főbb jellemzőit próbáljuk megközelíteni.

Témavezető: Dr. Besenyi Sándor egy.adjunktus

TOVÁBBTANULÁS ÉS TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉS A CIGÁNYFIATALOK
KÖRÉBEN

Kasuba Ildikó - Kertész Annamária - Pápay Beáta
SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Szociológiai helyzetkép és általános következtetések.

A mai magyar társadalomban élő cigányfiatalok tovább-
tanulásának néhány statisztikai összefüggése.

Az összegzés elemzése, a statisztikai adatok tükrében.

Néhány következtetés és javaslat a cigányfiatalok tovább-
tanulási esélyének javítására.

Témavezető: Dr. Tráser László egy.adjunktus

ORVOSGYETEMI HALLGATÓK ÁLTALÁNOS ÉS SZAKMAI MŰVELTSÉGÉNEK
JELLEMZŐI

Fischer László
SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Filozófiai- ideológiai megközelítés.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Marxizmus-Leninizmus
Intézet 1974. évi szociológiai felmérésén alapuló elméleti
összegzés.

A szakmai műveltség általános jellemzése.

Az általános műveltségi helyzet jellemzése, feltételei-
nek biztosítotttsága és fejlesztésének útja.

Az egyetemi képzés és a komplex műveltség.

Témavezető: Dr. Tráser László egy.adjunktus

PÁLYAKEZDŐ FIATAL ORVOSOK HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Facsó Andrea Édes István
SzOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Az egyetemi studiumok a diploma kézhezvételével zárulnak. A hat év alatt megalapozott szakmai, ideológiai tudás alkalmazása, fejlesztése csak ezután kezdődik. Munkánkban azt vizsgáltuk, hogy mi jellemzi a mai pályakezdeket, milyen a fiatal orvosértelmiség helyzete, lehetősége.

Tanulmányoztuk a SzOTE egyik évfolyamának állásorientációját, szociális helyzetét, s egyéb jellemzőit. Az évfolyam tagjainak 36,5%-a végzés után Szegeden szeretne dolgozni, akik közül 43 klinikai állásra pályázik. A fizikai dolgozók gyermekeinek %-os aránya alacsony a Szegedre pályázók között.

Igen alacsony /14%/ a vidéki körzeti állások felé orientálódó pályakezdeők száma. Vizsgálatainkat a szegedi orvostanhallgatók körében végeztük, de úgy érezzük, hogy adataink általános érvényűek.

Sokat várunk az Egészségügyi Minisztérium által kiadott új kormányrendeletől, ami a fiatal diplomások pályázati rendszerével foglalkozik. Reméljük, hogy ennek segítségével csökkenni fog a pályázatoknál a mai napig még meglévő aránytalanság.

Témavezető oktató: Dr. Tráser László egyetemi adjunktus

MAGYARORSZÁGI CIGÁNYLAKOSSÁG ASSZIMILÁLÓDÁSÁNAK PROBLÉMÁI

Hajdú Edit
SZOTE Marxizmus-Leninizmus Intézet

Felmérések adatai szerint Magyarországon mintegy 320 000 cigány él. A szocialista társadalom felépítése nyilvánvalóan elképzelhetetlen szociális és kulturális elmaradottságuk csökkentése, megszüntetése nélkül.

A magyarországi cigánylakosságot nem tekinthetjük nemzeti négnek, nem alkot egységes etnikumot. Nem képez önálló társadalmi réteget sem, mert az etnikai csoportokon kívül életformacsoporthoz is oszlik. Sajátos társadalmi réteg tehát, amelyre általában az alacsony szintű szociális és kulturális helyzet a jellemző.

Az MSZMP K.B. Agit. és Prop. Bizottságának 1961-ben hozott határozata megfogalmazta a cigánylakosság alapvető problémáit. A sokrétű feladatok megoldása azonban az elvárt ütemnél lassabban haladt. 1968-ban a tapasztalatok alapján a párt újabb állásfoglalása elemezte a cigánylakosság helyzetét és bizonyos tekintetben új módon vetette fel a megoldandó feladatokat.

A cigánylakosság asszimilálódásának, felemelkedésének elősegítése nálunk közügy. Ezt bizonyítja többek között, hogy a különböző állami, politikai és társadalmi szervek is megfogalmazták saját feladataikat a probléma megoldásában.

Témavezető: Dr. Bárány Ferenc egy. adjunktus

A KICKXIA SPURIA /L./ DUM. KÉMIAI VIZSGÁLATA

Kokovay Katalin államvizsgás gyógyszerészhallgató
SZOTE Gyógynövény- és Drogismereti Intézet

A szárított teljes növényt megőröltük és metanolos kivonatot készítettem belőle. A kivonatot besűrítés és vizes hígítás után különböző szerves oldószerekkel kiráztam. Így többek között diklormetános és etilacetátos frakciót is nyertem.

Kromatográfiás elővizsgálatok után a diklormetános frakciót szilikagél oszlopra vittem. Az eluciót petroléter-aceton elegyekkel folytattam. Az egyes frakciók összetételét szilikagél rétegkromatográfiásan ellenőriztem. Az azonos frakciókat egyesítettem. Az egyik egyesített frakcióból nagyobb mennyiségű kristályos anyagot nyertem, melyet további poliamid-oszlopkromatográfiás módszerrel tisztítottam meg.

Az etilacetátos frakció anyagát kromatográfiás elővizsgálatok után poliamid oszlopra vittem. Az eluciót vízzel kezdtem és metanollal folytattam. Minden egyes frakció összetételét kromatográfiás módszerekkel ellenőriztem. Az azonos frakciókat egyesítettem, anyagukat kristályosítani igyekeztem. Az etilacetátos frakcióból két kristályos anyagot nyertem tisztán.

A fenti anyagok szerkezet vizsgálatát, azonosítását is elvégeztem. Ehhez a munkához a különböző spektográfiás /UV-, IR-, NMR- és tömeg/ módszereket használtam.

A kirázások után visszamaradt vizes maradék kromatográfiás vizsgálata során további öt anyag azonosítását végeztem el.

Témavezető: Dr. Tóth László adjunktus

EMULZIÓK STABILITÁSA ÉS REOLÓGIAI TULAJDONSÁGAI KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA

Varga Dudás Margit IV. éves gyógyszerészhallgató
SZOTE Gyógyszertechnológiai Intézet

A kísérleti munka célja az emulziók stabilitása és reológiai tulajdonságai közötti összefüggések tanulmányozása volt.

A stabilitást - a diszperzitásfok állandóságát és az elválás állandóságát - befolyásoló tényezők közül az emulgens koncentrációját, a fázisok arányát, a diszperziós közeg viszkozitását és az előállítás körülményeit tettem vizsgálat tárgyává. Olyan modell-összetételeket terveztem, melyekben a fenti tényezők közül egyet-egyet rendszeresen változtattam, a többi konstans értéken tartottam.

Az emulgens koncentrációjával maximum-görbe szerint változott az emulziók viszkozitása, minimum-görbe szerint a fázisok elkülönülésének sebessége. A diszperz fázis koncentrációjával exponenciálisan nőtt a rendszerek viszkozitása és közel lineárisan az elkülönülés sebessége. A diszperziós közeg viszkozitása és az emulziók viszkozitása, ill. az elkülönülés sebessége között hatványfüggvénnel leírható összefüggést találtam.

Az emulziók diszperzitásfokát, mono-, vagy polidiszperz jellegét a keverés ideje és sebessége határozta meg a vizsgált rendszerek esetében. A keverési idővel a diszpergált csomók mérete és száma nem lineárisan változott.

Témavezető: Dr. Erős István egyetemi adjunktus

KÖZVETLENÜL PRÉSELT TABLETTÁK PARAMÉTERIENK VÁLTOZÁSA
A PRÉSERŐ FÜGGVÉNYÉBEN

Berta András IV. éves gyógyszerészhallgató
 SZOTE Gyógyszertechológiai Intézet

Kísérleti munkám célja annak megállapítása volt, hogy mikroszemcsés cellulózok mennyiben alkalmazhatók száraz kötőanyagként szulfatiazol és szulfacetamidnátrium közvetlen tablettázására. A hatóanyagok kiválasztása - azok eltérő oldékonysága, morfológiája stb. alapján történt.

A hatóanyagok morfológiai vizsgálatát fénymikroszkóp segítségével végeztem.

Meghatároztam - a közvetlen tablettázásnál különösen fontos - adagelési pontosságot, a tabletták törési és kopási szilárdságát, valamint szétesési idejét.

Megállapítható, hogy a használt mikroszemcsés cellulózok mindkét hatóanyag közvetlen préselesére igen alkalmasak. A tabletták mechanikai szilárdsága jó, szétesési idejük általában igen rövid.

Ha a préselő függvényében vizsgáljuk a paraméterek változását, a két hatóanyag eltérő komprimálhatósága - különösen a mechanikai szilárdság értékekben - egyértelműen kitűnik. A szétesési idő a préselő fokozásával nőtt, de a két hatóanyagnál nem mutatkozott jelentős különbség. Ez a mikroszemcsés cellulóz dezintegrációt elősegítő hatásával magyarázható.

Témavezető: Dr. Keresztes Anna egyetemi tanársegéd

A KENŐCSÖK HATÓANYAGLEADÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK
VIZSGÁLATA "FACTORIAL DESIGN" - MÓDSZERREL

Nagy Gizella államvizsgás gyógyszerészműveltségű
 SZOTE Gyógyszertechológiai Intézet

Munkám célja a kenőcsgelek hatóanyagleadását befolyásoló faktorok közül az alapanyag kémiai jellegének és állománya tanulmányozása volt.

A kísérletek tervezésében és értékelésében "factorial design" statisztikai módszert alkalmaztam. Célkitűzésemet egy 2 faktorú és 2 szintű tervvel oldottam meg.

Modell-hatóanyagként szulfadimidint és 8-oxikinolint választottam. A hatóanyagfelszabadulást dializáló és penetrációs modellen, in vitro vizsgáltam.

A hatóanyagfelszabadulást döntő mértékben befolyásolta a gél folyékony fázisának kémiai jellege. A hatóanyag fontos szerepére utal az a tény, hogy míg 8-oxikinolin esetében a szulfadimidin-gél volt a jobb gyógyszerleadó, ezzel szemben szulfadimidinnél a triglicerid-alapanyag bizonyult jobbnak. A jelenség a hatóanyagok oldékonysági viszonyaival magyarázható.

Az állomány befolyása a hatóanyagleadásra csak a szulfadimidin-kenőcsöknél volt szignifikáns.

Megállapítottam tehát, hogy az eredményeket a ható- és az alapanyag sajátosságainak kölcsönhatása, elsősorban az oldékonysági viszonyok határozták meg.

Témavezető: Dr. Mayer Adél egyetemi adjunktus

GYÓGYSZERFELSZABADULÁS IN VITRO TANULMÁNYOZÁSA
VÉGBÉLKÚPOKBÓL

Hollós Anikó államvizsgás gyógyszerészjelölt
SZOTE Gyógyszertechológiai Intézet

TDK munkámban tanulmányozni kívántam a végbélkúpokból felszabadult hatóanyagok diffúzióját befolyásoló tényezőket. Az in vitro kísérleteknek hármas céljuk volt:

- összehasonlítani a különböző dializáló membránokat,
- az eltérő összetételű kúpalapanyagokból ugyanazon farmakon diffúzióját,
- végül a vízben jól oldódó és a rosszul oldódó hatóanyagok dialízisét.

Öntéses technológiával amidazofen, szulfadimidin /V.N Superseptyl/ és szulfadimidin-nátrium /V.N Superseptyl-natrium/ tartalmú kúpokat készítettem. A gyógyszeres kúpokat 37°-on dializáltam és a vizsgálatokhoz három külföldi cég membránját használtam fel. A kísérletek során 7-féle alapanyag-összetételt alkalmaztam, így lehetőségem nyílt összehasonlítani a hazai és külföldi gyógyszerkönyvekben hivatalos kúpalapanyagokból a diffúziós értékeket. Különös figyelemmel voltam arra, hogy a területaktív sajátságú tenzidek miként befolyásolják a hatóanyag dialízisét. A felszabadult és a membránon átdiffundált farmakonokat kvantitatíve határoztam meg.

A kísérleti munka összefoglaló értékelése: mindhárom farmakon esetében legjobbnak bizonyult a tenzideket tartalmazó kúpok kúpalapanyag, melyből a dialízis leggyorsabban és teljes mértékben végbement. Az eredményekből az is megállapítható, hogy a diffúzió mértékét a membránok minősége csekély mértékben, a farmakonok vízoldékonysága jelentősen és a kúp alapanyaga döntő mértékben befolyásolta.

Témavezető: Dr. Regdon Géza egyetemi adjunktus

LIPOFIL ALAPANYAGU GYÓGYSZERES KÚPOK MEMBRÁNDIFFÚZIÓS
VIZSGÁLATA

Kapás Margit IV. éves gyógyszerészhallgató
SZOTE Gyógyszertechológiai Intézet

Két eltérő vízoldékonyságú hatóanyag /szalicilamid, nátrium-szalicilát/ felszabadulását határoztam meg membrándiffúzióval végbélkúpokból. A kúpok triglicerid típusú alapanyaga Witepsol W 35 /Adeps solidus Ph.Hg.VI./ és Massa Estarinum 299 volt. Tanulmányoztam továbbá az öntéses kúpkészítés során használatos adjuvansok /glicerinnomosztearát, hidrofíll és hidrofób kolloid szilíciumdioxid, védjegyzett néven Aerosil és Aerosil R 972/ valamint konzisztencia lágyítók /Miglyol 612, folyékony paraffin/ befolyását a hatóanyagok diffúziójára.

A kúpokat öntéses technológiával állítottam elő és 1 hét dialízis után 37 C°-on dializáltam. A membránon átdiffundált hatóanyag mennyiségét spektrofotometriásan mértem.

A Massa Estarinum 299 alapanyagból kisebb mértékű a hatóanyag felszabadulás mint a Witepsol W 35-ből, főleg a vízben jól oldódó nátriumszalicilát esetében. Mindkét hatóanyag diffúzióját a kúpok lágyító segédanyagok jelenlétében, elsősorban az Estarinum 299-ből. Ezen alapanyagból lényegesen növeli a gyógyszerleadási sebességet a glicerinnomosztearát is. A hidrofób kolloid szilíciumdioxid a nátriumszalicilát diffúzióját az alapanyaghoz viszonyítva kb. 10%-kal csökkentette.

A segédanyagok kiválasztásakor tehát igen körültekintően kell eljárni, nem elegendő csupán a technológiai szempontok figyelembevétele.

Témavezető: Dr. Regdon Gézáne egyetemi tanársegéd

SENSOROS NEURON BÉNÍTÓK HATÁSÁNAK HISTOCHEMIAI VONATKOZÁSAI

Ferencsik Mária, Farkas Livia és Nagy József
SZOTE Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstan Intézete

A capsaicin és a szerkezetileg rokon csipős savamidok tartósan blokkolják a kémiai fájdalomérző receptorok működését. Histochemiai vizsgálatok megmutatták, hogy a jellegzetes érzészavart követően a patkány gerincvelő substantia gelatinosájának savi phosphatase aktivitása eltűnik. Kísérleteinkben histochemiai módszerrel vizsgáltuk a capsaicin és egy szintetikus csipős savamid /nonanoyl-vanillylamid/ hatását a patkány központi idegrendszerének extralysosomális savi phosphatase aktivitással rendelkező struktúráira. Megállapítottuk, hogy a capsaicin kezelést követő második napon a gerincvelő és a nyúltvelő substantia gelatinosájának enzyaktivitása eltűnik és hónapokig nem tér vissza. Ezzel szemben a nyúltvelő többi extralysosomális savi phosphatase aktiv struktúráinak /tractus spinalis nervi trigemini, subnucleus caudalis tractus spinalis nervi trigemini és nucleus alae cinereae/ enzyaktivitását a kezelés nem befolyásolta. Hasonló eredményeket kaptunk a nonanoyl-vanillylamid esetében is. Vizsgálataink arra utalnak, hogy a központi idegrendszer extralysosomális savi phosphatase aktivitással rendelkező struktúrái a sensoros neuron blokkolókkal szemben mutatott eltérő viselkedésük alapján nem tekinthetők egységes működésű rendszernek.

Témavezető: Dr.Jancsó Gábor tanársegéd

A NEUROMUSCULARIS CALCIUM LIBERATIO ÉS AZ ACETYLCHOLIN RECEPTOR STRUKTURÁLIS KAPCSOLATA

Kerekes László és Horváth Tibor
SZOTE Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstan Intézete

A perifériás ideg ingerlése, neostigmin vagy carbachol alkalmazása a neuromuscularis junctionban histochemiaileg kimutatható ionos calcium felszabadulásához vezet. A diaphragma denerválását követően a motoros véglemezek területén a calcium liberatio jelensége nem mutatható ki, az ionos calcium jelenlétét jelző reakcióvégtérmet az izomrostok felszíni membránjára lokalizálható. A korábbi vizsgálatok alapján feltételezték, hogy a calcium felszabadulás jelenségét mutató struktúrák szoros kapcsolatban állhatnak a harántcsikolt izom acetylcholin receptoraival; a denerválást követően az izomrostok felszínén megjelenő ún. lineáris reactio pedig az acetylcholin-érzékeny receptorhelyek kiterjedését jelezne. Kísérleteinkben patkány m.flexor digitorum brevisen vizsgáltuk a calcium liberatio jelenségét. Megállapítottuk, hogy a n.ischiadicus átmetszése után a carbachol adást követően létrejövő calcium liberatio a motoros véglemezek területén változatlanul kimutatható; az izomrostok felszínén az ionos calcium jelenlétére utaló reakcióvégtérmet még hosszú idővel a denerválás után sem figyeltünk meg. Eredményeink arra mutatnak, hogy a denerválást követően a különböző harántcsikolt izmok egymástól eltérő módon viselkednek a calcium liberatio vonatkozásában.

Témavezető: Prof.Dr.Sárvay Gyula egyetemi tanár
Dr.Jancsó Gábor tanársegéd

A N. TRIGEMINUS NOCICEPTIV ELEMINEK SOMATOTÓPIÁS LOKALIZÁCIÓJA

Ahmed Abdallah Elshiekh és Jójárt István
SZOTE Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstan Intézete

Ismeretes, hogy patkányban a perifériás nociceptiv idegrostok átvágását a substantia gelatinosa Rolandiban, valamint a nucleus tractus spinalis n. trigemini caudalisban a nociceptiv terminálok degeneratív atrophiaja és savi foszfatáz-aktivitásuk megszűnése követi. Hasonló elektroncytokémiai változások okoz a perifériás idegek perineuralis colchicin- ill. vinblastin kezelése is. Kísérleteink során két kérdésre kerestünk választ, úgymint: /a/ kiváltható-e a degeneratív atrophia a subcutan injekció formájában alkalmazott neurotubulus-gátló szerekkel is, valamint /b/ alkalmazható-e ez a módszer a nociceptiv centralis terminálok somatotopias projectionának vizsgálatára. 22 felnőtt fehérpatkánynak a n. trigeminus különböző bőrszármazék perifériás innervációs területére 0,1-0,2 ml colchicin /0,5 %/, Vinblastin /1 %/ ill. Vincristin /1 %/ oldatot injiciáltunk, s 10-13 nap múlva a nyúltvelőt és a nyaki gerincvelőt fagyasztott metszetsorozatokban, a savi foszfatáz kimutatására szolgáló módosított módszerrel tanulmányoztuk. Az ipsilateralis enzimaktivitás-kiesés alapján megállapítottuk, hogy a trigeminus három ága centralis reprezentációjában szigorú latero-medialis és rostro-caudalis somatotopias rendezettség érvényesül. Kísérleteink a trigeminus neuralgiák terápiájára új lehetőségeket kínálnak.

Témavezető: Dr. Knyihár Erzsébet tudományos főmunkatárs

NEUROTUBULUS-GÁTLÓ VEGYÜLETEK HATÁSA A PERIFÉRIÁS IDEGROSTOK SZERKEZETÉRE ÉS MŰKÖDÉSÉRE

Jójárt István és Ahmed Abdallah Elshiekh
SZOTE Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstan Intézete

Ismeretes, hogy a mitosis-gátló szerek /colchicin, vinblastin, vincristin stb./ a neurotubulus-képzés gátlása ill. a neurotubulusok károsítása révén leállítják az axoplasmikus transportot. Az axoplasmikus transport gátlása ugyanúgy, mint a perifériás idegek átmetszése, a primér nociceptiv centralis terminálok degeneratív atrophiaját okozza. Tekintettel arra, hogy egyes szerzők vizsgálatai szerint az idegtörzsekbe fecskendezett colchicin Waller-féle degenerációt okoz, megvizsgáltuk, hogy a mikrotrauma mentesen /mandzsetták formájában/ alkalmazott neurotubulus-gátlók is előidézik-e a perifériás idegrostok Waller-féle degenerációját. 25 fehérpatkány n. ischiadicusán végzett kísérletek alapján fény- és elektronmikroszkópos vizsgálatokkal megállapítottuk, hogy az idegtörzsekre 30 percig 0,5 %-es colchicin oldattal átitatott mandzsettát helyezve az idegtörzsben futó axonok kb. 10 %-a /főleg vastag velőshüvelyű rostok/ degenerálódik. Vinblastin ill. vincristin /1 %/ ilyen körülmények között nem okoz degenerációt. Elektrofiziológiai kísérleteink is arra utalnak, hogy a neurotubulus-gátlók lokális alkalmazása útján kiváltott degeneratív atrophia nem a nociceptiv axonok degenerációja folytán, hanem az axoplasmikus transportmechanizmus gátlása következtében jön létre.

Témavezető: Dr. Knyihár Erzsébet tudományos főmunkatárs
Dr. Pór István

ADATOK A 2,4-DICHLORPHENOXYACETAT ÁLTAL KIVÁLTOTT MYOTONIA
CELLULARIS MECHANIZMUSÁHOZ

Dux Ernő és Dux László

SZOTE Orvosi Biológiai Intézet, SZBK Biofizikai Intézet,
SZOTE Biokémiai Intézet

Több szerző 2,4-dichlorphenoxyacetat /2,4-D/ kezelés után myotonia kifejlődését írta le patkányok izmaiban, melyet jelentős biokémiai eltérések kísértek. Az ilyen izmokban kialakuló ultrastrukturális változások azonban kevésbé ismertek. Vizsgálatainkban a 2,4-D hatására létrejövő finomszerkezeti elváltozásokkal foglalkoztunk.

Az izmokban diamino-benzidin festéssel különítettük el a vörös és fehér rostokat. 2,4-D hatására csak a fehér izomrostokban észleltünk változást a myoglobinhoz kötött peroxidáz festődésében. K-pyroantimonatos technikával a calcium megoszlását vizsgáltuk az izomsejtben. Irodalmi adatokkal összehangban normál állatokban calcium tartalma praecipitatumot a sejtmagban, a sarcolemma alatt és a sarcoplasmás reticulum területén találtunk. Két, illetve háromhetes 2,4-D kezelés hatására a calcium csaknem teljesen eltűnt a sarcoplasmás reticulum vesiculáiból, ugyanakkor praecipitatumok jelentek meg az I és az A szakasz határán. Az elváltozás fehér izomrostokban feltűnőbb volt. A pyroantimonat praecipitatumok Rtg-sugár mikroanalízisét elvégezve a csapadékokban igazoltuk a calcium jelenlétét.

Eredményeink alapján úgy tűnik, hogy a 2,4-D myotoniát előidéző hatását azáltal fejtí ki, hogy gátolja az izom relaxatiojához szükséges calcium reabsorptiót a sarcoplasmás reticulumba. A calcium ion emiatt a kontrakcióhoz szükséges troponin-C-hez tartósan kötődve az aktin-myosin rendszer fokozott aktiválódását hozza létre.

Témavezetők: Dr. Kiszely György egyetemi tanár
Dr. Heinerne Dr. Mazareán Hortenzia adjunktus
Dr. Tóth Ida tudományos segédmunkatárs

Májszövetből készített minták Rtg-sugár
mikroanalízise
Tóth Tibor
SZOTE, II. Belklinika

Patkány májból Rtg-sugár mikroanalízist végeztünk 1. rutin elektronmikroszkópos feldolgozás után, 2. fagyasztva-száritott, beágyazott és 3. fagyasztott mintákból, beágyazás nélkül készített ultravékony metszeteken. Azt találtuk, hogy míg hagyományos elektronmikroszkópos preparálás után az elemek nagy része kioldódott, addig a fagyasztott mintákban a Na, Mg, P, S, Cl, K, Ca, Fe kimutatható mennyiségben jelen maradt. Fagyasztott anyagokban azonban a strukturák azonosítása jégkristályképződés és kontraszt-hiány miatt nehézséget okozott.

Abból a célból, hogy a sejtorganellumokat felismerjük, ugyanakkor a biogén elemeket is megőrizzük a TAKAYA által javasolt módon keneteket készítettünk, melyekben a mitokondriumok nagyságuk, denzitásuk, 400-1400 Å átmérőjű elektronenz szemcséik alapján egyértelműen azonosíthatók voltak. A szemcsék Na, Mg, P, K, Ca-ot, a granulomok közti matrix Ca-ot nem tartalmazott. Annak eldöntésére, hogy miként lehet követni a mitokondriumok károsodását Rtg-sugár mikroanalízissel széntetraklorid /0,25 ml/kg i.p./ kezeléssel előidézett toxikus hepatitiszből készített kenetek mitokondriumaiban vizsgáltuk az elemek mennyiségét. Azt találtuk, hogy a mérgezés progressziójával párhuzamosan nemcsak a Ca és P, hanem a K és Mg tartalom is szignifikánsan növekedett.

Témavezetők: Dr. Maurer Mária egy. adj.
Dr. Joó Ferenc tud. munkatárs

AZ ALVÁS-ÉBRENLET CIKLUS ÉS A HŐSZABÁLYOZÁS KÖLCSÖNHATÁSÁNAK VIZSGÁLATA PATKÁNYON

Podor Ágnes - Réti György

SZOTE Élettani Intézete

Különböző környezeti hőmérsékletek hatását vizsgáltuk az alvás-ébrenlet ciklus fázisaira és a vízfogyasztásra 12 órás kísérletekben capsaicin deszenzibilizált és kontroll patkányokban. A kontroll állatokban 32 és 34°C-os környezeti hőmérséklet az ébrenlet mennyiségét elsősorban a mély lassu hullámu alvásban töltött idő rovására emeli. Capsaicin deszenzibilizálás hatására, - mely a thermoreceptiot irreversibilisen károsítja - meleg környezeti hőmérsékleten a lassu hullámu alvás mennyisége fokozódik, az ébrenlet mennyisége csökken. 32°C-on a paradox fázis mennyisége a lassu hullámu alvásban töltött időtől függetlenül mindkét állatcsoportban emelkedett. A környezeti hőmérséklet emelése a vízfogyasztás mennyiségét valamennyi állatban fokozta. Arra következtetünk, hogy a környezeti hőmérséklet emelésére bekövetkező magatartási reakció több, egymással ellentétes irányu mechanizmus eredménye. A capsaicin deszenzibilizáció ennek egyik komponensét, az aktiváló mechanizmust, a thermoreceptióval együtt csökkenti.

Témavezető: Dr. Benedek György egyetemi adjunktus

A HŐREGULÁCIÓ SZEREPE A MŰTÉT UTÁNI VAZOKONSTRIKCIÓBAN

PAPP ZOLTÁN V.É.OH.

SZOTE SEBÉSZETI MŰTÉTTANI INTÉZET ÉS I.SZ. SEBÉSZETI
KLINIKA

A postoperatív vazokonstriktio kialakulását és lefolyását vizsgáltuk a centrális és perifériás hőmérséklet folyamatos mérésével, nyitott és zárt szívműtétek kapcsán. Megállapítottuk, hogy a postoperatív vazokonstriktio szaka jelentősen megnyúlik szívelégtelenségben, hypovolaemia kapcsán, valamint olyan betegeknel, akik a műtét előtt hosszú időn keresztül dekompenzáltak voltak. A postoperatív vazokonstriktio normális keringési viszonyok között is fellép. Ennek kialakulása és lefolyása szoros összefüggésben van a szervezet hőháztartásával. A narkózis hatására a szervezet többé-kevésbé poikylothermmé válik, a bőrhőmérséklet emelkedik és a műtő hőmérsékletétől függően a centrális hőmérséklete csökken. A narkózis megszűntével a homiothermia helyreáll: a szervezet a bőrerek szűkülésével védekezik a további hőmérsékletvesztés ellen. Ez a vazokonstriktio állapot annál hamarabb zajlik le, minél magasabb az operált beteg centrális hőmérséklete a műtét végén. Szívműtétek, különösen nyitott szívműtétek után jelentős hyperpyrexia jön létre, a hőközpont izgalmi állapota fokozza a vazokonstriktioát. A vazokonstriktio szaka megrövidítése oki kezelésként antipyretikumokkal /novamidazophen/ érhető el a legjobban.

Témavezető oktató: Dr. Kovács Gábor egyetemi docens

NUTRITIV ÁLLAPOT, MŰTÉT UTÁNI SZÖVŐDMÉNYEK ÉS TUL- ÉLÉS VIZSGÁLATA NYELŐCSŐ- ÉS GYOMORMŰTÉTEK UTÁN

BORGULYA JÁNOS V.É.OH.

SZOTE SEBÉSZETI MŰTÉTTANI INTÉZET ÉS I.SZ. SEBÉSZETI
KLINIKA

A szerző megvizsgálta a SZOTE I.sz. Sebészeti Klini-
káján 12 év alatt /1963-1975/ operált 451 jó- és
rosszindulatú alapbetegségek miatt nyelőcső- és gast-
rectomisált, valamint totalis gastrectomisált bete-
gek postoperatív szövődeményeit, a műtéti mortalitást
és a túlélést. Arra a kérdésre kívánt választ kapni,
hogy a betegek nutritív állapota befolyásolja-e a
műtéti szövődemények kialakulását és a túlélést? Az
egyes műtéti csoportok betegeit két részre osztotta
aszerint, hogy a betegség alatti fogyás az aktuális
testsúly 20 %-át meghaladja-e, vagy sem. Az egyes szö-
vődeményeket a következők szerint csoportosította:

1. sebgyógyulási zavar
2. anastomosis elégtelenség,
3. bakteriális fertőzés,
4. egyéb.

A vizsgálat eredményeinek értékelésekor azt találta,
hogy a betegség alatti nagyfokú testsúlyvesztés
nem befolyásolta szignifikánsan a postoperatív szö-
vődemények alakulását, azonban a nagyfokú testsúly-
vesztés csoportban lényegesen csökkent a késői ha-
lálózás előfordulása a másik csoporthoz képest, és
ugyancsak csökkent a három és az öt éves túlélés.

Témavezető oktató: Dr. Imre József egyetemi docens

AZ A. BRONCHIALIS RENDSZERBE ADOTT NÉHÁNY ANYAG HAEMODYNAMIKAI HATÁSA

GONDOS TIBOR IV.É.OH.

SZOTE SEBÉSZETI MŰTÉTTANI INTÉZET ÉS I.SZ. SEBÉSZETI
KLINIKA

Kutyákon vizsgáltuk az a. bronchialis rendszerbe ill.
az a. pulmonalisba adott különböző anyagok haemody-
namikai hatását. Regisztráltuk a systemas és pulmo-
nalis vérnyomást, valamint az a. pulmonalis áramlást.
Váltakozó sorrendben a bronchialis és pulmonalis
rendszerbe 5-5 ml 8 %-os NaHCO_3 -ot, 5,6 %-os NaCl -t,
32 % glucoset és 0,3 M Tris-puffert adtunk. A bron-
chialis keringésbe adott NaHCO_3 szignifikánsan emel-
te a systemas és pulmonalis nyomást és a pulmonalis
véráramlást. Az alapértékhez képest maximálisan a
systemas vérnyomást 36 %-al, az a. pulmonalis nyomást
17 %-al, az a. pulmonalis véráramlást 38 %-al emelte.
Az átlagos hatástartam 9 perc volt. Az a. bronchialis-
ba adott glucose a systemas vérnyomást 12 %-al, az a
pulmonalis nyomását és véráramlását 7-7 %-al emelte
maximálisan. A hatás időtartama 3,4 perc volt. Az
ugyanazon helyre adott NaCl az alapértékeket 11 %-al,
2 %-al, ill. 8 %-al emelte maximálisan. A hatás idő-
tartama 3,9 perc volt. A Tris-puffer hatására nem ész-
leltünk szignifikáns változást. Az a. pulmonalisba adott
 NaHCO_3 a systemas vérnyomást 4 %-al, az a. pulmonalis
nyomást 7 %-al, az a. pulmonalis áramlást csupán 2 %-
al emelte maximálisan. A bronchialis és pulmonali-
san adott NaHCO_3 hatása közti különbség erősen szigni-
fikáns. A hatásmechanizmus tisztázására további kísér-
leteket végzünk.

Témavezető oktató: Dr. Pénzes István főorvos

ALPHA BLOCK JELENSÉG VIZSGÁLATA KÜLÖNBÖZŐ AGYI VASCULARIS BETEGSÉGEKBE

Dibó György VI.oh.

SZOTE Ideg-Elmekórtani Klinika és Agykutató Intézete

A szerző mult évi előadásában ismertette az alpha-blocking jelenséget, valamint ennek a két hemispheriumra való összehasonlítását. Jelen előadásában azon vizsgálatairól számol be, mely során különböző cerebrovascularis kórképekben szenvedőkön tanulmányozta az alpha-blocking jelenséget, összehasonlítva egészséges control-csoporttal. Rosenmann /1958/ cerebrovascularis betegségekben mindkét oldalon feszültségesést észlelt. Paddison /1961/ a. carotis int. és a. cerebri med. elzáródás eseteiben asymmetricus lassulást, míg vertebro-basilaris insufficienciánál phasiskülönbséggel jelentkező lassulást talált, vagy normál felvételt kapott. Marquardsen /1964/ pozitív correlatiót talált a bioccipitalis feszültségredukció és agyi vascularis betegségek között.

Methodika: Mindkét oldalt temporo-parietalisan felhelyezett lapielektrodás elvezetés, az EEG regisztrálással egyidejűleg analóg mágneses jeltárolás történt. Az adatok frekvenciaspektrum elemzését a szerző bioanalysator- és biointegrátorral végezte. Kapott eredményeit a Wilcoxon-féle nonparametrikus statisztikai feldolgozás alapján ismerteti.

Témavezető: Dr.Somogyi István egyetemi adjunctus

PERSANTIN HATÁSA AZ ISCHAEMIÁS SZIVIZOM ANYAGCSERÉJÉRE

Bérczy Judit és Garamszegi Mária
SZOTE Gyógyszertani Intézet

Irodalmi adatok alapján ismeretes, hogy az erős coronaria tágító hatásu Persantin megakadályozza a hypoxiás myocardiumban az adenosin nukleotidák lebomlását. Klinikai adatok azt mutatják, hogy coronaria insufficienciában kedvező hatása van.

Kísérleteinkben azt kívántuk tisztázni, hogyan befolyásolja a Persantin a patkány szivizom anyagcserejét. Vizsgáltuk a Persantinnek a myocardium nagy-energiájú foszfátszter /kreatin-foszfát, ATP, ADP, AMP/, anorganikus foszfát, valamint laktát szintjére kifejtett hatását normál és ischaemiás szövetben. 5 mg/kg iv. adott Persantin jelentősebb változást nem idézett elő a normális szivizom metabolizmusában. A továbbiakban a munkacsoport által korábban kidolgozott ún. ischaemiás sziv modellen vizsgáltuk a Persantinnek a fent említett anyagcsere-termékek szintjére kifejtett védő hatását. 5 mg/kg iv. adott Persantin hatására mind a kreatin-foszfát, mind az ATP szint emelkedett az ischaemiás értékhez viszonyítva. Az ADP és AMP értékek csökkentek, ugyanakkor a laktát és anorganikus foszfát szint lényegesen nem változott. A kísérleti adatokból számított ún. bioenergetikai index is emelkedett, ami a vizsgált vegyületnek a myocardialis anyagcsere-re kifejtett mérsékelt védő hatását mutatja.

Témavezető: Dr. Takáts István

ANTIANGINÁS ÉS ANTIARRHYTHMIÁS SZEREK MYOCARDIÁLIS ANYAGCSERÉT BEFOLYÁSOLÓ HATÁSÁNAK ELEMZÉSE

Garamszegi Mária
SZOTE Gyógyszertani Intézet

Ismeretes, hogy a szívizomzatban ischaemiás állapotban mélyreható biokémiai változások zajlanak le: a nagyenergiájú foszfátészterek: az ATP és kreatin-foszfát értéke jelentősen csökken a normál értékekhez viszonyítva, az anorganikus foszfát, az AMP, ADP és laktát értéke emelkedik. A változások nagysága utal a laesio fokára. Patkányszíven mesterségesen létrehozott ischaemiában különböző szívre ható szerek védő hatása jól összehasonlítható az említett vegyületek szintjében bekövetkezett változások alapján. A szívizom energetikai állapotát egy számmal, az ún. bioenergetikai indexszel fejeztük ki.

Kísérleteinkben értágítók: Nitroglycerin, Intensain, Persantin és HE-165; béta-blockolók: Visken és Propranolol, a Ca-antagonista Verapamil, valamint az antiarrhythmias Lidocain és HE-36 biokémiai hatásait tanulmányoztuk. A kapott eredményeket összehasonlítva azt tapasztaltuk, hogy az ischaemiás szívizom energetikai állapotát legkevésbé a coronaria-tágítók javítják. Jelentősebbek a béta-receptor-gátlók és antiarrhythmias szerek, legjobb hatásának a Ca-antagonista Verapamil bizonyult.

Témavezető: Dr. Takáts István

A FEJLŐDŐ SZÍV SEROTONIN-ÉRZÉKENYSÉGE

Szekeres Zsuzsanna V. éves oh.
SZOTE Gyógyszertani Intézet

Korábbi vizsgálatainkban kimutattuk, hogy a serotonin szívhatalai nagyrészt indirekt jellegűek, a szívben raktározott noradrenalin felszabadításán alapulnak. - Mivel a szív noradrenalin tartalma az életkorral változik, a jelen munka egyrészt annak tisztázására irányult, hogy a fejlődés folyamán észlelhető-e párhuzamosság a serotonin szívhatalainak intenzitása és a szív noradrenalin tartalma között. Másrészt adatokat kívántunk nyerni általában a szív serotonin-érzékenységének mindaddig nem vizsgált postnatális érésére, fejlődésére vonatkozólag is.

A vizsgálatok eredményei szerint újszülött /6-48 óras, kb. 30-50 g-os/ nyulak izolált és tápoldatban túlélő szívében a serotonin jellegzetes elektrofiziológiai hatásai már kimutathatók; a szer hatására kis mértékben fokozódik a sinus csomó spontán aktivitása, a munkaizomzat ingerlékenysége és ingerületvezető képessége. E hatások az életkor előrehaladtával mind kifejezettebbé válnak, s 30-40 napos /kb. 1000-1500 g-os/ nyulak szívében érik el a felnőtt szívre jellemző mértéket. A serotonin kontraktilitás-fokozó hatása a fejlődés során hasonló változást mutat, azonban e hatás már újszülött korban, alacsony noradrenalin-tartalom mellett is, meglepően intenzív. Ez a jelenség a szív serotoninerg receptorainak direkt izgalomával függhet össze.

Témavezető: Dr. Papp Gyula

ADRENERG IZGATÓ SZEREK HATÁSA A SZÍV INGERKÉPZÉSÉRE ÉS PITVAR-KAMRAI INGERÜLETVEZETÉSÉRE

Varró András V.éves oh.
SZOTE Gyógyszertani Intézet

A szív gátolt pitvar-kamrai ingerületvezetésének fokozására használható adrenerg izgató szerek alkalmazásának egyik legfőbb veszélye, hogy e szerek jelentősen növelik a heterotop ingerképzést, csökkentik a sinus csomó dominanciáját és ezáltal súlyos szivritmus-zavarokat idézhetnek elő. Ily módon fontos kérdés, hogy eltér-e egymástól az atrio-ventricularis csomó, ill. a szív ingerképző helyeinek a különböző sympathomimeticumok iránti érzékenysége.

Ennek alapján direkt és indirekt sympathomimeticus sajátú szerek /adrenalin, noradrenalin, isoproterenol, ill. serotonin/ hatását vizsgáltuk nyulak szívéből készített preparátumokon, a nomotop és a heterotop ingerképzésre kifejtett befolyást összehasonlítva. Megállapítottuk, hogy e szerek fokozzák nemcsak a sinus- hanem az atrio-ventricularis csomó és a kamra /Purkinje rostok/ automatizációját is. A szerek hatásereőségének sorrendje mindhárom régióban a következő volt: 1. isoproterenol, 2-3. adrenalin, ill. noradrenalin, 4. serotonin. Ugyanazon szer minimálisan hatékony koncentrációja a nomotop és a heterotop ingerképzés változása alapján nem különbözött lényegesen egymástól. A pitvari-kamrai ingerületvezetést viszont az isoproterenol - az adrenallal ellentétben - a Purkinje rostokra még hatástalan koncentrációban is fokozta.

Eszerint az adrenerg izgató szerek atrio-ventricularis ingerületvezetésre és heterotop ingerképzésre gyakorolt hatásának intenzitása ugyanazon szer esetében eltérő és szerenként is különböző lehet.

Témavezető: Dr. Papp Gyula

NÉHÁNY BÉTA BLOKKOLÓ VEGYÜLET HATÁSA IZOLÁLT SZÍV-MITOCHONDRIUMOK ATP-ASE AKTIVITÁSÁRA

Fataricza János V.évf. oh.
SZOTE Gyógyszertani Intézete

A béta blokkoló vegyületek negatív inotrop hatásának mechanizmusa nem tisztázott. Dhalla és Lee /Br. J. Pharmacol. 57: 215. 1976./ kimutatták, hogy a propranolol gátolja az izolált szív-mitochondriumok ATP-ase aktivitását. Jelen kísérleteinkben több, egymástól különböző mértékű cardiodepressív hatással rendelkező béta blokkoló vegyület mitochondrialis ATP-ase aktivitásra gyakorolt hatását elemeztük. Nyúl-szív mitochondriumokat izoláltunk Sordahl és mtsai módszere szerint /Methods in Pharmacology 1: 247. 1971./. A magnéziummal stimulált mitochondrialis ATP-ase aktivitást ATP regeneráló rendszer jelenlétében mértük. Mivel megfelelő körülmények között a regeneráló rendszer NADH komponensének oxidációja egyenesen arányos az ATP-ase aktivitással, így lehetőség nyílik arra, hogy az enzim aktivitását fotometriás módszerrel konstans ATP koncentráció mellett folyamatosan regisztráljuk. Kísérleti eredményeink szerint azon béta blokkolók, amelyek kifejezett cardiodepressív hatással rendelkeznek /pl.: propranolol és pronethalol/ gátolják az izolált mitochondriumok ATP-ase aktivitását. Ezzel szemben azok, amelyek kevésbé cardiodepressív hatásúak /pl.: practolol, pindolol/ alig, vagy egyáltalán nem gátolják az ATP-aset. Ezen adatok alapján a béta blokkolók mitochondrialis ATP-ase aktivitást gátló hatása kapcsolatban lehet cardiodepressív hatásukkal.

Témavezető: Dr. Vághy Pál

AZ INSULIN ELŐKEZELÉS ÉS ALLOXAN DIABETES HATÁSA A
CARRAGEENIN GYULLADÁS MECHANIZMUSÁRA

Jakab Annamária, Nyisztor Magdolna, Papp István

SZOTE Gyógyszertani és Kórélettani Intézet

A carrageenin láboedema korai fázisában a histamin, később a bradykinin, majd a prostaglandinok játszanak mediátor szerepet. A szerzők Shore és mtsai módszerével meghatározták a carrageeninrel kiváltott oedemafolyadék histamin tartalmát insulin kezelt, alloxan diabeteses, valamint alloxan-kezelt nem diabeteses patkányokban. Azt találták, hogy az insulin jelentősen fokozta a histamin felszabadulást, míg diabetesben csökkent a biogen amin liberatioja. Az alloxanozott, nem diabeteses csoportban a kontrollal megegyező értéket kaptak. Irodalmi adatok szerint az insulin fokozza, a diabetes pedig csökkenti dextrannal és ovomucoiddal kiváltott histamin felszabadulást. Míg a dextran és ovomucoid gyulladáskeltő hatása insulin adásakor fokozódik, diabetesben csökken, a carrageeninrel kiváltott gyulladáshoz ezzel ellentétesen változik, insulin hatására mérséklődik, míg diabetesben fokozódik. Eredményeikből az következik, hogy az insulin és diabetes carrageenin gyulladásra kifejtett hatása nem a histamin felszabadulás mértékével, hanem feltehetően a plasmakinin ill. prostaglandin rendszer aktivitásának megváltozásával függ össze.

Témavezető oktató: Dr. Ottlecz Anna

KÜLÖNFÉLE GYULLADÁSKELTŐ ANYAGOK HATÁSA
SPRAGUE-DAWLEY CFY PATKÁNYOKBAN

Szerencse Péter IV. éves orvostanhallgató
SZOTE Gyógyszertani Intézet

West és mtsai 1963-ban leírták, hogy a Wistar patkányok 23 %-a nem reagál anaphylactoid reakcióval dextrán befecskendezésére. E tulajdonság autosomalis recesszív öröklődő génhez kötött, s csak Wistar patkányokra jellemző. A szerző megfigyelte, hogy Sprague-Dawley CFY törzsű random tenyésztett patkányokban a dextránnal és carrageeninrel kiváltott lokális gyulladáshoz nagy variabilitást mutat. Megvizsgálta, hogy miként alakul e patkányok gyulladáskeltőkkel szembeni érzékenysége szelektálás utáni tenyésztés során. Azt találta, hogy dextránra gyengén, ill. erősen reagáló állatok testvér-testvér párosztatása már a 3.-4. generációban olyan egyedeket eredményez, amelyek egyáltalán nem, ill. igen kifejezetten reagálnak az irritáló ágensre. Hasonló jelenséget tapasztalt akkor is, hogyha a patkányokat carrageeninre adott reakciójuk alapján szelektálta és tenyésztette. A kísérletek egyszerű módszert szolgáltatnak gyulladás kutatásban homogén reakciót adó patkányok nyelésére.

Témavezető: Dr. Koltai Máttyás

ACTINOMYCIN-D HATÁSA A ZYMOBAN, OESTRADIOLLAL ÉS
TRIOLEINEL KIVÁLTOTT RETICULOENDOTHELIALIS /RE/
STIMULÁCIÓRA

Csató Miklós VI. évf.
Kórélettani Intézet

A szervezet védekező funkciójában a reticulo-
endothelialis rendszer /RES/ fontos szerepet játszik.
Ezért e rendszer stimulálása, aktivitásának fokozása ma
is a kutatás előterében álló probléma. E kutatómunka e-
redményeként számos anyagról derült ki, hogy fokozza a
RES aktivitását. Így ismertté vált, hogy egyes baktériumok
ill. protozoonok / *Corynebact. parvum*, ECG, ill. *Toxo-
plasma gondii* /, bakteriális termékek / endotoxinok /,
az élesztősejttel insolubilis fractioja /zymosan/, zsir-
savak glicerín észterei /triolein/, hormonok /oestrogenek/
fokozzák a RES aktivitását. A legtöbb anyag esetében azon-
ban ismeretlen a hatásmechanizmus, mellyel a RE aktivitás
fokozódását létrehozzák, ill. a különböző anyagok esetében
különböző hatásmechanizmusokat vetnek fel /Bonaccorri, 1964/
Kísérleteinkben a fehérjesszintézis szerepét vizsgáltuk a
zymosan, a triolein és az oestradiol RE stimuláló hatásá-
nak mechanizmusában. Mindhárom anyag jelentős RE aktivitás
fokozódást hozott létre, amely Act-D /actinomycin-D/ egyi-
dejű adagolásával megszüntethető volt. Így feltehető,
hogy e három anyag RE stimuláló hatásának mechanizmusában
szerepet játszik a fehérjesszintézis fokozódás.

Témavezető oktató; Dr. Lázár György

LIPOID DEPOSITIO ÉS ACUT GYULLADÁS KAPCSOLATA

Czakó Anikó, Huri Anikó
SZOTE Kórélettani Intézet

A szerzők kísérleteikben, azokból a korábbi meg-
figyelésekből indultak ki, hogy a serum triglycerid
szintjének megemelése, valamint insulin bevitele egy-
aránt csökkenti különféle irritáló ágensek gyulladás-
keltő hatását. Azt vizsgálták, hogy CFY patkányokban mi-
ként befolyásolja a zsírsavakban gazdag Intralipid^R és az
alfa-glycerophosphat, valamint ezek kombinációja a carra-
geenin gyulladást. Azt találták, hogy a fenti anyagok olyan
adagjai, amelyek egymagukban nem befolyásolták a carra-
geenin gyulladást, meghatározott arányban együtt adva je-
lentős gyulladásgátló hatást fejtettek ki. Egyidejűleg
szignifikánsan emelkedett a máj és az epididymis zsír-
szövet triglycerid koncentrációja. Amennyiben Intralipid-
ból és alfa-glycerophosphátból olyan mennyiségeket fecs-
kendeztek be, melyek a gyulladásos oedema képződést nem
változtatták meg, s egyidejűleg a gyulladást egymagában
nem befolyásoló insulin adagot adtak az állatoknak, je-
lentős gyulladásgátló hatást figyeltek meg. A kísérletek
arra utalnak, hogy az insulin gyulladásgátló effectusáért,
legalább is részben, a szöveti zsírdepositio vagy vala-
milyen azzal párhuzamos ismeretlen folyamat tehető fe-
lelőssé.

Témavezető oktató: Dr. Ottlecz Anna

A MELLÉKVESE ÉS GONAD HORMONOK HATÁSA A PROSTAGLANDINOK
VASCULARIS PERMEABILITÁST FOKOZÓ EFFECTUSÁRA

Faragó Mária, Forster Tamás
SZOTE Kórleletani Intézet

Az akut gyulladásos reakció korai fázisában főként a biogén aminok, a későbbi szakaszában pedig az endogén prostaglandinok /PG/ játszanak fontos szerepet. Bizonyított, hogy a 48/80 a biogén aminok liberációján keresztül PGE szintézist indít el. A szerzők PGE₁, arachidonsav, 48/80 vascularis permeabilitás fokozó hatását vizsgálták Halpern-Briot módszerével. A vascularis permeabilitás változásával párhuzamos festékkiválaszt Jancsó és mtsai módszerével határozták meg. Azt találták, hogy mellékvese-irtás után csökken a PGE₁ hatása, ezzel párhuzamosan alacsonyabb az endogén PG szintetase aktivitás és biogén amin liberatio. A mellékvese-irtás hatását DOCA kezeléssel nem, hydrocortison adagolással részben helyre lehetett állítani. Ovariectomia nem befolyásolta a PGE₁, arachidonsav, valamint a 48/80 vascularis permeabilitást fokozó hatását. Orchidectomia hatására csökkent az endogén PG synthesis és kisebb lett az exogén PGE₁, valamint a 48/80 effectusa is. Az eredmények arra utalnak, hogy a PG-ok vascularis hatásában és képződésük folyamataiban a mellékvese és a here szerepet játszik.

Témavezető oktató: Dr.Gecse Árpád

FEHÉRJESZINTÉZIS GATLÓK HATÁSA AZ ADRENALINNAL,
A HISZTAMINNAL ÉS AZ ENDOTOXINNAL KIVÁLTOTT HY-
PERFIBRINOGENAEMIÁRA

Somfay Attila
SZOTE Kórleletani Intézet

A hyperfibrinogenaemia számos élettani és kórleletani folyamat kísérője. Így hyperfibrinogenaemia észlelhető terhességben, fertőző betegségekben, endotoxin hatására, gyulladásos folyamatokban és traumás behatásokban, beleértve a sebészi beavatkozásokat is. A Kórleletani Intézetben végzett korábbi vizsgálatok szerint a traumára bekövetkező, ill. hisztaminnal vagy adrenalinval kiváltott hyperfibrinogenaemiás hatás nagymértékben mérséklődik traumához, hisztaminhoz, ill. adrenalinhoz adaptált állatokban. Mivel a mai napig sem eldöntött, hogy a hyperfibrinogenaemia pathomechanismusában a fibrinogen synthesisének fokozódása, vagy a raktárakból történő mobilisatiója játsza a döntő szerepet, érdemesnek láttuk megvizsgálni, hogy a fehérje synthesis gátlása / cycloheximiddel ill. actinomycin D-vel / hogyan befolyásolja az adrenalin, a hisztamin és az endotoxin hatására kifejlődött hyperfibrinogenaemiát. Vizsgálataink szerint a cycloheximid kivédi a hisztamin és az endotoxin okozta hyperfibrinogenaemiát és csökkenti az adrenalin által kiváltottat. Az actinomycin D kivédi az adrenalin és a hisztamin okozta hyperfibrinogenaemiát, de az endotoxin ezen hatását nem befolyásolja.

Mivel a hyperfibrinogenaemia számos klinikai folyamat kísérője és nem kívánatos szövődmények /thrombosis, embolia/ pathogenesisében szerepet játszik, mechanizmusának tanulmányozása, ill. kifejlődésének megakadályozása a klinikum számára is fontos információt adhat.

Témavezető oktató: Dr.Lázár György

A HYPOPHYSIS HÁTSÓLEBEN: HORMONOK SZEREPE A FÉLELEM
MOTIVÁLTA FELTÉTELES REFLEX TANULÁSI MECHANIZMUSÁBAN

Vécsei László IV.évf.
Kórélettani Intézet

Vizsgálatainkban célul tűztük ki, hogy a hypophysis hátsólebeny hormonok /vasopressin, oxytocin/ magasabb idegtevékenységre gyakorolt hatásának mechanizmusát tanulmányozzuk. A félelem motiválta aktív elhárító feltételes reflex /Bench-jumping/ tanulását vizsgálva megállapítottuk, hogy:

1. Lysin-8-vasopressin /300 mE/kg/ mérsékelten serkentette az elhárító reflex tanulását, jelentősen növelte viszont a tanulás alatt a társítások közötti spon-tán célirányos aktivitást /intersignálás/. A locomotoros /open-field/ aktivitást a hormon nem befolyásolta.
2. A catecholamin /noradrenalin, dopamin/ szintézis gátló /DL-alpha-methyl-p-tyrosin, 80 mg/kg/ jelen-tősen csökkentette az elhárító reflex tanulását és az intersignálást. Nem befolyásolta a kezelés az open-field aktivitást.
3. Vasopressin kezelés normalizálta a catechol-amin szintézis gátló okozta tanulási deficitet.
4. Oxytocin kezelés /300 mE/kg/ nem hatott az elhárító tanulásra és nem befolyásolta a catecholamin szintézis gátló okozta tanulási zavart sem.

Témavezető oktató: Dr. Kovács Gábor

HYPOPHYSIS HÁTSÓLEBENY HORMONOK HATÁSA A KÖZPONTI
IDEGRENDSZERI CATECHOLAMIN /NORADRENALIN ÉS DOPAMIN/
TARTALOMRA.

Szabó Gyula IV.évf.
Kórélettani Intézet

Lysin-8-vasopressin és oxytocin hatását vizs-gáltuk a hypothalamus, septum, striátum és esetenként a mesencephalon noradrenalin és dopamin tartalmára, valamint a plasma corticosteron szintjére him patkányokban.

Megállapítottuk, hogy vasopressin /300 mE/kg/ egyszeri intraperitonealis injectióját követően csökkent a dopamin tartalom valamennyi vizsgált agyterületben. A noradrenalin szint nem változott, a plasma corticosteron tartalom jelentősen emelkedett.

Oxytocin /300 mE/kg/ csökkentette a hypotha-lamus, septum és a striátum noradrenalin tartalmát. A többi vizsgált paraméter nem változott.

Krónikus kezelés esetén /napi 300 mE/kg hor-mon 6 napon keresztül/ vasopressin emelte a septum és a striátum noradrenalin tartalmát a dopamin tartalom csök-kentése mellett. Oxytocin kezelés csökkentette a septum és a striátum dopamin szintjét, de nem hatott a noradrena-lin tartalomra.

Az eredmények felvetik, hogy a hypophysis hátsólebeny hormonok hatása az agyi catecholamin szintre összefüggésben állhat a peptidek magasabb idegtevékeny-ségre gyakorolt hatásával.

Témavezető oktató: Dr. Kovács Gábor

SZERVES FOSZFORSAV-ÉSZTEREK /DIMETHOAT, TRICHLORPHON ÉS
MALATHION/ HATÁSA PATKÁNYOK GYOMORSZEKRÉCIÓJÁRA ÉS SHAY-

- ULCUSÁRA

Béres Imre

SZOTE Közegészségtani és Járványtani Intézet

A fekélybetegség egyik sok problémát okozó népbetegségünk. Nemcsak arányait tekintve érdemel megkülönböztetett figyelmet, de azért is, mert általában chronicus betegség, így gyakran gyógykezelést, kórházi-szanatóriumi elhelyezést tesz szükségessé és potenciálisan praecancerosus állapot. Tudott, hogy a betegség oka polyetiologias, mely tényezők között a civilizációs ártalmak jelentős szerepet kapnak. Társadalmi igény tehát annak eldöntése, hogy a chemizálás befolyásolja-e a kísérletes gyomorfekélyeket.

Munkájában arra kívánt választ kapni, hogy a szerves foszfor-sav-észterek adagolása befolyásolja-e a gyomorszekekreáció mennyiségét és minőségét, továbbá a Shay-ulcus súlyosságát.

Megállapította, hogy: 1./ a dimethoat és a malathion mérsékelten fokozza, a trichlorphon nem befolyásolja - Shay módszerével vizsgálva - a gyomorszekekreáció mennyiségét és össz-aciditását, 2./ viszont a szóbanforgó három szerves foszfor-sav-észter a Shay-ulcus kifejlődését igen nagy mértékben súlyosbítja.

Kísérleti adatai alapján valószínűsíti, hogy a chemizálás, a peszticidek kiterjedt alkalmazása rizikó tényező az ember számára.

Témavezető: Dr. Kékes-Szabó András

REZISZTENCIAVIZSGÁLATOK SZTREPTOMICIN-SZULFADIMIDIN
KOMBINÁLT KEZELÉS FOLYAMÁN EXPERIMENTÁLIS E.COLI
PYELONAPHRITISBEN I.

Raduly Klára és Guba Éva

SZOTE Gyógyszerhatástani Intézet

Klinikai tapasztalat, hogy kombinációban olyan kemo-terápiás szer is hatásos lehet, amely egyedül nem az. E klinikai észlelés háttérét sztreptomicinnel, szulfadimidinnel ill. a kettő kombinációjával kezelt kísérletes pyelonephritis modellen vizsgáltuk. A fertőzéshez felhasznált E.coli sztreptomicin szenzitív ill. szulfadimidin rezisztens volt. A kezelés hatékonyságát a vizelet ill. a vese csiraszám alakulásán keresztül mértük le. A kombinált kezelést a sztreptomicin kezelésnél - a klinikai tapasztalattal összhangban - hatékonyabbnak találtuk, bár az eltérés nagysága időben változott. A vizeletből elkülönített rezisztens csírák szuszpenzióit patkányok vesemedencéjébe fecskendezve nephropathogenitásra is megvizsgáltuk. A bakteriuria nagyságában mutatkozó tendenciózus különbség arra utal, hogy a sztreptomicinnel- ill. sztreptomicin-szulfadimidinnel szembeni rezisztencia megjelenésével a nephropathogenitás csökken. Mindez hozzájárulhat a kombinált kezelés hatékonyabb voltához.

Témavezető: Dr. Sallai János

adjunktus

REZISZTENCIAVIZSGÁLATOK SZTREPTOMICIN-SZULFADIMIDIN
KOMBINÁLT KEZELÉS FOLYAMÁN EXPERIMENTÁLIS E.COLI
PYELONEPHRITISBEN II.

Guba Éva és Raduly Klára
SZOTE Gyógyszerhatástani Intézet

Az előző előadásban ismertetett vizsgálatok keretében meghatároztuk a vizelettel ürített rezisztens csírák arányának időbeli alakulását. Szelektív táptalajon a sztreptomicin rezisztencia három fokozatába tartozó ill. a sztreptomicin-szulfadimidin kombinációra rezisztens csírákat számoltuk meg. Az eredményeket a 10^9 baktériumra jutó rezisztens csírák számának logaritmusával fejeztük ki. Adatainkból az alábbi következtetéseket vontuk le:

- A rezisztens csírák számarányának időbeli alakulása, valamint az egyes rezisztenciafokokhoz tartozó csírák számaránya - esetünkben - nem függött a kezelési eljárástól.
- Az észlelt rezisztencia - mivel a kezeltlen csoportban is fellép - valószínűleg spontán mutáció eredménye.
- A kombinációval szemben rezisztens csírák számaránya a sztreptomicin rezisztensekhez viszonyítva alacsonyabb volt. Ez is hozzájárulhat a kombinált kezelés fokozott hatékonyságához.

Témavezető: Dr. Sallai János adjunktus

BASALIS ELŐAGY SYNCHRONIZATIO VIZSGÁLATA MACSKÁN

Réti György
SZOTE Élettani Intézete

A basalis előagy különböző területein végzett alacsony frekvenciás elektromos ingerlések hatását vizsgáltuk az orbitális kéreg, a motoros kéreg, az asszociációs kéreg és a hippocampus elektromos aktivitására éber, immobilizált macskában. A synchronizáló hatást az EEG on-line számítógépes amplitúdó-analizise alapján bíraltuk el. Az orbitális és a motoros kérgen a laterális hypothalamus, a thalamus és a capsula interna ingerlésekor kaptunk synchronizációt, gyenge synchronizációs effectust figyeltünk meg a nucl. ventromedialis hypothalami ingerlésekor. A hypothalamus mediális területeinek ingerlése nem vezetett synchronizációra. Az asszociációs kéreg aktivitását a hypothalamus laterobasalis területeinek és a nucl. ventromedialis ingerlése synchronizálta. A hippocampusban a mediális hypothalamikus területek ingerlése eredményezett synchronizációt. Arra következtetünk, hogy a basalis előagy vizsgált területén több synchronizáló struktúra helyezkedik el, melyek projectiós viszonyaikban is különböznek egymástól.

Témavezető: Dr. Benedek György egyetemi adjunktus

ESZTEROHIDROLITIKUS ENZIMAKTIVITÁS PATKÁNY SZÉRUMÁBAN ÉS HOMOGENIZÁTUMÁBAN

Veszprémi László - Hugyecz Edit

SZOTE Élettani Intézet

CFY törzsből származó him patkányok hátsóvégtagján lokális gyulladásos ödémát hoztunk létre. A gyulladásos területről származó szövethomogenizátum eszterohidrolitikus enzimaktivitását vizsgáltuk, amely az irodalmi adatokkal megegyezően statisztikailag szignifikánsan növekedett. Ugyanezen állatok szérumában az enzimaktivitás nem emelkedett statisztikailag szignifikánsan.

Kimutattuk, hogy különböző állatfajokban egészséges állapotban a módszer hibahatárain belül mérhető eszterohidrolitikus enzimaktivitás található csak, míg a laboratóriumi patkány különleges helyet foglal el ebből a szempontból. Ezen állatfajnak egészséges állapotban is akkora a szérum eszterohidrolitikus enzimaktivitása, amekkora a lokális gyulladásos ödémában mérhető.

Az antiflogisztikus hatású vegyületek közül fenilbutazonnal vizsgáltuk gyulladásos szövethomogenizátumban és szérumban, in vivo és in vitro körülmények között az eszterohidrolitikus aktivitásra kifejtett hatását. Vizsgálataink alapján lehetőséget látunk gyulladásgátló vegyületek dózis- és hatásfüggéseinek egyszerű mérésére.

Témavezető: Dr. Szikszay Margit egyetemi tanársegéd

ALMASAVDEHYDROGENÁZ /MDH/ IZOENZIMEK VÁLTOZÁSA IZOMKÁROSODÁSBAN

Szabó Teréz

SZOTE Biokémiai Intézet

A különböző funkciójú és rostösszetételű vázizmok almasavdehydrogenáz /E.C.1.1.1.37./ aktivitását vizsgáltuk a nem használat /immobilizáció/ hatására. Nyul hátsó lábát gipszeltük, majd 1, 2, 4 és 6 hét múlva vörös izomként a m. soleust, fehér izomként a tulnyomóan fehér rostokat tartalmazó m. gastrocnemius-t használtuk fel. Eredményeink szerint intakt állatban a kétfajta izomössz-MDH aktivitása kb. azonos. Immobilizáció hatására mindkét izomban csökken az enzimaktivitás, de a csökkenés sokkal kifejezettebb a m. soleusban. Mivel az MDH szerepet játszik mind a citoplazmában, mind a mitochondriális anyagcsere-folyamatokban, megvizsgáltuk a különböző sejtkompartimentekben található MDH izoenzim megoszlásának változását immobilizáció hatására. A kapott adatok azt mutatják, hogy mindkét izomban csökken a mitochondriális MDH izoenzim százalékos aránya. Ez feltehetően a mitochondriumok funkciójának csökkenését jelenti.

Témavezető: Dr. Sohár István tud. munkatárs
Dr. Nazareán Hortenzia adjunktus

LDH IZOENZIM VIZSGÁLATOK GYERMEKKORI IZOMBETEGSÉGEKBEN

Dux László

SZOTE Biokémiai Intézete, SZOTE Gyermekklinika

Ismeretes, hogy egyes myopathiákban az izom lactat-dehydrogenase /LDH/ izoenzim megoszlása eltérést mutat. Ennek oka vagy az alegység szintézis, vagy a már szintetizálódott alegységek tetramerré kapcsolódásának zavar. Munkánkban ezt a kérdést vizsgáltuk.

Dystrophia musculorum progressiva /DMP/-s és neurogen myopathiás gyermekek izombiopsiás anyagában vizsgáltuk az LDH összaktivitást, az LDH izoenzim megoszlást és a rost típusok arányát. Megállapítottuk egészséges gyermekek hasizmában az LDH izoenzim, a H és M alegységek, a vörös és fehér rostok arányának életkorral összefüggő változását. A mért izoenzim megoszlásokat összehasonlítottuk az alegységek véletlenszerű kapcsolódása esetén várható izoenzim eloszlással. Egészséges gyermekben az LDH 1 és 2, a H alegységek és a vörös rostok aránya az életkorral párhuzamosan csökkent. Az LDH 3, 4, 5, az M alegységek és a fehér rostok aránya ennek megfelelően növekedett. Gyermekkorban az LDH 1, felnőttben /irodalmi adatok alapján/ az LDH 5 aránya nagyobb, mint véletlenszerű megoszlás esetén várható lenne.

DMP-ben az LDH összaktivitás többszöröse volt a normálisnak, az LDH 5 hiányzott, az alegységek aránya nem tért el az életkornak megfelelő értéktől. Az LDH 5 aránya kisebb volt a véletlenszerű kapcsolódás esetén várhatónál. Ez a négy M alegység tetramerré kapcsolódásának gátlására utal. Neurogen myopathiában az összaktivitás emelkedése kisebb foku a DMP-ben észlelt változásnál. Az izoenzim és az alegységek aránya alig tért el az életkornak megfelelő normál értéktől.

Témavezető: Dr. Heinerné Dr. Mazareán Hortenzia adjunktus
Dr. László Aranka adjunktus

A POSTNATALIS FEJLŐDÉS HATÁSA AZ ELTÉRŐ FUNKCIÓJU VÁZIZMOK NON-COLLAGEN FEHÉRJÉJÉRE

Horváth Éva VI.oh.

SZOTE Ideg-Elmekórtani Klinika és Agykutató Intézete

A fejlődés folyamán az eltérő funkcióju vázizmok biokémiáját keveset tanulmányozták. Kísérleteinket a postnatalis fejlődés 1-5. hetében levő és felnőtt nyulakon végeztük. Gyors izomként a musculus semimembranosus, lassu izomként a musculus soleus használtuk, és Lowry módszere szerint meghatároztuk a subcellularis fehérjefrakciók mennyiségét.

Vizsgáltuk, hogy az ontogenesis 1-5. hetes periódusa alatt miként változik a non-collagen /N-C/ és a sarcoplasmaticus /SP/ fehérje tartalom.

Eredményeink azt mutatják, hogy a postnatalis fejlődés 2-3. hetében éri el mindkét izom N-C fehérje tartalma a felnőttkori szintet. A non-collagen fehérjén belül a myofibrillaris fehérje tartalom növekedése a kétfajta izom között nagy differenciát nem mutat. A sarcoplasmaticus fehérje tartalom viszont a születés utáni első héten még közel azonos. A további fejlődés folyamán a lassu izom SP fehérje tartalma még 2-3 hétig emelkedik, és kb. a 3. héten éri el a felnőttkorra jellemző értéket.

Témavezető: Dr. Domonkos Jenő egyetemi docens

A PHOSPHOLIPIDEK KÉMIAI ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSAI A
FEJLŐDŐ KÖZPONTI IDEGRENDSZERBEN

Bérczy Judit IV.oh.

SZOTE Ideg-Elmekórtani Klinika és Agykutató Intézete

Ismeretes a phospholipidek jelentősége az egyes membránstrukturák felépítésében. A phospholipidek egyik legjellegzetesebb képviselői a plazmalogének, ahol a glicerinvázhoz enolether kötéssel zsiraldehyd kapcsolódik. Különösen nagy mennyiségben fordul elő zsiraldehyd az idegrendszerben, a nem-cholin és csak nyomokban a cholin phosphatidákban.

Munkánk célja az volt, hogy megvizsgáljuk a fejlődés folyamán hogyan alakul az egyes phospholipid frakciók mennyisége, különös tekintettel a plazmalogénekre. Vizsgálatainkat a postnatalis fejlődés során öt-hat hetes korig végeztük. Kísérleteinkhez házinyul agyát használtuk. A lipid-extractio után izoláltuk a cholin és nem-cholin bázisu phospholipideket. Eredményeink azt mutatják, hogy a központi idegrendszerben a myelinizálódás folyamán a cholin és nem-cholin bázisu phosphatidák megközelítően arányosan emelkednek. A nem-cholin bázisu phosphatidákban a zsiraldehyd tartalom növekedése elhuzódóbb, mint a phospholipideké. A cholin bázisu phosphatidákban a postnatalis fejlődés első két hetében valamivel nagyobb mennyiségben található a zsiraldehyd, mint a felnőtt állat agyában.

Témavezető: Dr.Domonkos Jenő egyetemi docens

STEROID-PROTEIN-KONJUGÁTUMOK ELŐÁLLÍTÁSA IMMUNKÉMIAI
VIZSGÁLATOK / RADIOIMMUNOASSAY / CÉLJÁRA

Varga János

SZOTE Orvosi Vegytani Intézet

Immunkémiai vizsgálatok /radioimmunoassay/ céljára 11 steroid-hormon marha-serum-albuminnal képzett konjugátumát állítottuk elő. Szintéziseinkhez a következő steroid-származékokat használtuk fel:
hydrocortison-21-hemisuccinát, 17- α -hydroxy-progesteron-6-
/O-caboxymethyl/-thioether, tetrahydro-cortisol-21-hemisuccinát, tetrahydro-11-desoxycorticosteron-2o-oxim, tetrahydro-cortison-2o-oxim, tetrahydro-corticosteron-2o-oxim, tetrahydro-cortisol-2o-oxim, tetrahydro-aldosteron-2o-oxim, hydrocortison-3,2o-dioxim, tetrahydro-aldosteron-21-hemisuccinát és 18-hydroxy-corticosteron- γ -etirolacton.

Az előállított hapténeket Schotten-Baumann és vegyes anhydrid módszerrel kapcsoltuk a fehérje molekulákhoz. Anyagait dialysissel tisztítottuk, majd liofilizáltuk. Tisztségüket izoelektromos-pont-fókuszálással és nitrogen-analysis-sel ellenőriztük.

Mind a 11 konjugátum biológiai vizsgálata elkészült a Heidelbergi Egyetem Pharmakologiai Intézetében. Ez alapján megállapíthatjuk, hogy mind a 11 konjugátum jó antigénnek bizonyult és az ellenük termelt antiserumot a gyakorlatban is alkalmazzák az endocrinológiában.

Témavezető: Dr. Penke Botond egy. adjunktus

NAGY ÉRZÉKENYSÉGŰ FEHÉRJE MEGHATÁROZÁS JODINÁLÁS RÉVÉN

Laki István

SZBK Biokémiai Intézet

A rutin fehérje meghatározásban legelterjedtebb és legjobban bevált a Lowry által módosított Folin meghatározás. E módszer hátrányai: 1. Legfeljebb 10-15 $\mu\text{g/ml}$ koncentráció mérésére alkalmas. 2. A mérést a fehérje kinyerési módja erősen befolyásolja, mert egyes pufferek, detergensek erősen zavarják. 3. Viszonylag hosszú időt vesz igénybe. Célunk nagyobb érzékenységu metodika kidolgozása.

Módszerünk két alapelvre épül:

1. Fehérjékbe jódozással nagy spec. aktivitás építhető be J^{131} vagy J^{125} formájában.
2. A nitrocellulóz filterek képesek kis mennyiségű fehérje kvantitatív megkötésére.

Igy lehetőség nyílik a filterre szűrt oldatból a megkötődött fehérje átmosására, így az oldat-kinyeréstől függő egyéb összetevői /pl. detergensek/ eltávolíthatók. A filterhez kötődést egyedül az anionos detergensek /pl. NP 40/akadályozhatják meg. Így a fehérje jodinálása tetszőlegesen alakítható körülmények között zajlik. A fehérje mennyiség /nem koncentráció, nincs térfogatfüggés!/ mérése aktivitás mérés. Módszerünk előnyei: 1. A Lowry módszernél 2-3 nagyságrenddel érzékenyebb. 2. Az oldat miliője hatástalan a mérésre. 3. A teljes procedura egy órát nem vesz igénybe.

Témavezető: Dr. Duda Ernő